БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Буряат-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 66 (8287)
МАРТЫН 19
ВТОРНИК
1957 он

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Промышленность, барилгын хэрэгүүдые һайнаар хүтэлбэрилхын түлөө

Манай республикын ажалшад бүхы советскэ хүнүүдтэй хамта «Промышленность, барилгын хэрэгүүдые саашадаа бүри һайнаар хүтэлбэрилхэ тухай» КПСС-эй ЦК-гэй февральска Пленумэй шиидхэбэрие һайшаан дэмжэбэ. Предприятинууд болон барилгын участогуудта хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд энэ шухала удхашанартай тогтоолые зүбшэн хэлсэнэ.

КПСС-эй ЦК-гэй февральска Пленумэй тогтоол хадаа ленинскэ демократическа централизмын гол ёһонуудые мүнөө үеын байдалтай тааруулан хүгжөөлгэ болоно. Энэ пленум ажахын хүтэлбэрилгые шэнэдхэн хубилгаха зорилго хараалаа. Тэрэнэй ашаар орон доторхи экономическа районуудые централизованна түсэбэй ёһоор бүри тодорхойгоор хүтэлбэрилхэ арга олдохо байна.

Промышленность болон барилгые хүтэлбэрилгэдэ министерство бүхэнэй өөһэдын мэдэлтэй байха ябадал ороноймнай үйлэдбэриин хүсэнүүдэй саашанхи хүгжэлтэдэ һаад ушаруулна гэжэ партиин ЦК-гэй пленум тэмдэглээ. Мүнөөнэй энэ байдал ажахыгаа комплексноор хүгжөөлгые удааруулна, үйлэдбэридэ байһан ба нютагай арга боломжонуудые дүүрэнээр ашаглаха хэрэгтэ һаалта хэнэ бшуу.

Иимэ байдалые манайшье республикын ажахы дээрэ хаража болохо. Улан-Удэ городто хоёр электростанци (ПВЗ-гэй теплоэлектроцентраль, городой электростанци) хүдэлнэ. Тэдэнэй нэгэниинь Зам харилсаанай министерстводэ мэдэлтэй, нүгөөдэнь—Коммунальна ажахын министерстводэ. Гүрэндэ, мүн городой ажалшадташье аша туһатай байхын тулада тэдэ хоёр электростанцинуудые нэгэ ажахы болгоод, электростанцинуудай министерствын мэдэлдэ оруулаа һаа таарамжатай ха юм.

Эдэ электростанцинуудые тиимэ болгоо һаа, ямар аша туһатай байхаб? Нэн түрүүн городнай энергетическэ нэгэ системэтэй боложо, предприятинуудынь электроэнергеэр таһалгаряагүйгөөр хангагдаха байна. Нэгэдүүлэгдэһэнэй һүүлээр захиргаанайнь аппарадта үсоон хүн хүдэлмэрилдэг боложо, гүрэнэй мүнгэ зөөри арьбалагдаха, электростанцинуудай хүсэн зүбөөр ашаглагдаха. Тиихэдэ электроэнергиин үнэ хоёр дахин шахуу химдаржа үгэхэ, городой гэр байрануудые комплексноор дулаасуулха арга олдохо бшуу. Гэрнүүдые комплексноор дулаасуулдаг болоод байхада, түлишэ ехээр гаргашалдаг олон тоото жэжэ котельнэнүүдые үгы болгохо арга олдохо байна.

Тэрэшэлэн Улан-Удын ПВЗ-дэ хэрэглэгдэдэггүй ехэ арга боломжо бии. Энэ завод хара болон үнгэтэ металл хайлуулдаг түрүү техникээр хангагдаһан хүсэтэ цехүүдтэй гээшэ. Тэдэ цехүүдынь гансахан заводоо гүйсэд хангахаһаа байха, республикынгаа бэшэ бүхы предприятинуудые металлай шудхалаагаар хангаха дүүрэн аргатай.

Гэбэшье, городой жэжэхэн предприятинууд, жэшээнь, «металлоширпотреб» завод өөрынгөө жэжэхэн цехтэ шэрэм хайлуулна, үгышье һаа өөрынгөө министерствын нарядаар ондоо областьһоо шудхалаа асаруулна. Иимэ зохисогүй байдалһаа гүрэндэ хэды ехэ гаргаша хэгдэнэ гээшэб? Энэ дутагдалые усадхаха зорилгоор союзна министерствонүүдэй урда асуудал хэдэн дахин табигдабашье, мүнөө болотор шиидхэгдээгүй байһаар.

Промышленность, барилгын хэрэгүүдые хүтэлбэрилгые шэнэдхэн хубилгахаар хараалагдаһан гурим хадаа ажахын шухала асуудалые зүбөөр шиидхэхэ, үйлэдбэриие нютагай органуудай тодорхойгоор хүтэлбэрилдэг болохо, арга боломжонуудые дүүрэнээр хэрэглэхэ арга олгохо байна. Эсэстэ предприятинуудай хоорондоо хамжан хүдэлхэ, мэргэжэхэ зорилго туйлагдаха бшуу.

Промышленностиин, барилгын хэрэгүүдые саашадаа бүри һайнаар хүтэлбэрилхэ талаар хараалагдаһан хэмжээнүүд предприятинуудай хүдэлмэриие удаан болзортойгоор түсэблэхэ, материально-техническэ талаар хангалгые һайжаруулха хэрэгтэ туһалха байна. Энэ хэрэгтэ мүнөө ехэхэн дутагдалнууд бии гээшэ. Республикымнай олохон предприятинууд удаан болзорой тодорхой түсэбгүйгөөр хүдэлмэрилнэ. Предприятинуудай жэлэйнь түсэб тэрэ жэл соогоо министерствонүүдээр хэдэн дахин хубилгагдана. Илангаяа барилгын организацинууд материально-техническэ талаар тон муугаар хангагдана. Тиимэһээ тэдэнэй хүдэлмэридэнь элдэб бэрхэшээлнүүд тохёолдоно.

Промышленность болон барилгые экономическа районууд болгон хубаарилан хүтэлбэрилгэ хадаа нютагай партийна, советскэ, профсоюзна организацинуудай үүргэ ба харюусалгые дээшэлүүлхэ байна. Мүн үйлэдбэриие хүтэлбэрилгэдэ олониитэ ажалшадые үргэнөөр хабаадуулха арга олгохо байна.

Мүнөө партийна, советскэ органууд предприяти, барилгын организацинуудые тодорхойгоор хүтэлбэрилдэг болохо зуураа, хиналта шалгалтые наринаар табижа, промышленно предприяти бүхэнэй гүрэнэй түсэбые дүүргэхын түлөө гүйсэд харюусаха зэргэтэй. Энэнь партийна хүдэлмэрилэгшэдэй, партиин райкомуудай, горкомуудай аппарадай үүргые нилээд дээшэлүүлхэ байна.

КПСС-эй ЦК-гэй февральска Пленумэй тогтоолтой бүхы хүдэлмэришэдые танилсуулха, социалистическэ промышленностиие саашадань эрид шууд хүгжөөлгын ямар ехэ удхашанартай байһаниие ойлгуулха гээшэ партийна, советскэ, профсоюзна, комсомолой организацинуудай нангин уялга болоно.

Ажалшадай депутадуудай нютагай Соведүүдтэ һунгаһан һунгалтын дүнгүүд

Казахска ССР-эй, Азербайджанска ССР-эй, Латвийска ССР-эй, Киргизскэ ССР-эй, Армянска ССР-эй болон Эстонско ССР-эй ажалшадай депутадуудай областьнуудай, районуудай, городуудай, хүдөөгэй болон поселогуудай Соведүүдтэ 1957 оной мартын 10-да һунгалта болоо. Һунгагшад һунгалтада айхабтар эдэбхитэйгээр хабаадажа, советскэ хүнүүдэй морально-политическэ талаар нэгэдэмэл байһые, парти, правительствые тойрон нягтаар жагсанхай байһыень, КПСС-эй XX съездын шиидхэбэринүүдые, зургаадахи табанжэлэй түсэбэй даалгабаринуудые амжалтатайгаар бэелүүлхын түлөө эдэбхи хэшээл ехэтэйгээр бүхы советскэ ажалшадай тэмсэхээр бэлэн байһыень харуулаа.

Һунгалтын болоһон бүхы республикануудта коммунистнууд болон партийнабэшэ хүнүүдэй нэгэдэлэй кандидадууд нютагай Соведүүдтэ депутадуудаар һунгагдаа.

РСФСР-эй Верховно Соведэй гурбадахи сесси

РСФСР-эй 1955 оной Гүрэнэй бюджедые дүүргэһэн тухай тоосоое баталха тухай РСФСР-эй Верховно Соведэй ТОГТООЛ

Российска Советскэ Федеративна Социалистическэ Республикын Верховно Совет **иигэжэ тогтооно:**

РСФСР-эй 1955 оной Гүрэнэй бюджедэй орошонь 74.197.293 мянган түхэриг, гаргашань 73.874.198 мянган түхэриг болоо гэһэн тоосоое баталха. Тиихэдээ, орошонь гаргашаһаа 323.095 мянган түхэригөөр ехэ байгаа. 1956 оной январиин 1-дэ бюджедэй мүнгэн зөөриһөө 1.995.912 мянган түхэриг үлэһэн байгаа.

2. РСФСР-эй Городой болон хүдөөгэй барилгын министерство, РСФСР-эй Һүнэй, мяханай продуктнуудай промышленностиин министерство, РСФСР-эй Автомобильна транспортын болон шоссейнэ харгын министерство, РСФСР-эй Ой модоной промышленностиин министерство, РСФСР-эй Загаһанай промышленностиин министерство бюджедтэ оруулха түлбэреэ хүсэд оруулаагүй гэжэ тэмдэглэхэ.

3. Эдэ министерствонүүдэй финансово-ажахын ажал-ябуулгые һайжаруулхын тулада хэмжээ абахыень РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведтэ даалгаха.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ М. ТАРАСОВ.
РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь И. ЗИМИН.

Москва, Кремль,
1957 оной мартын 14.

Карельскэ Автономно Советскэ Социалистическэ Республикын Конституциие (Үндэһэн Хуулиие) баталха тухай ХУУЛИ

Российска Советскэ Федеративна Социалистическэ Республикын Верховно Совет **иигэжэ тогтооно:**

Карельскэ Автономно Советскэ Социалистическэ Республикын Конституциие (Үндэһэн Хуулиие) баталха.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ М. ТАРАСОВ.
РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь И. ЗИМИН.

Москва, Кремль,
1957 оной мартын 14.

РСФСР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ТОГТООЛ

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшоор депутат Г. И. Пяттоевые һунгаха тухай

Российска Советскэ Федеративна Социалистическэ Республикын Верховно Совет **иигэжэ тогтооно:**

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын Орлогшоор депутат **Пяттоев** Григорий Ивановичые һунгаха.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ М. ТАРАСОВ.
РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь И. ЗИМИН.

Москва, Кремль,
1957 оной мартын

РСФСР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ТОГТООЛ

Российска Советскэ Федеративна Социалистическэ Республикын Верховно Сүүдые һунгаха тухай

Российска Советскэ Федеративна Социалистическэ Республикын Верховно Совет **иигэжэ тогтооно.**

Российска Советскэ Федеративна Социалистическэ Республикын Верховно Сүүдтэ иимэ хүнүүдые һунгаха:

РСФСР-эй ВЕРХОВНО СҮҮДЭЙ ТҮРҮҮЛЭГШЭ

Рубичев Анатолий Тимофеевич

РСФСР-эй ВЕРХОВНО СҮҮДЭЙ ТҮРҮҮЛЭГШЫН ОРЛОГШОНОР

Анашкин Григорий Захарович
Крюков Василий Васильевич
Сергеева Нина Юрьевна
Скороходов Иван Федорович
Токарев Федор Лукьянович

РСФСР-эй ВЕРХОВНО СҮҮДЭЙ ГЭШҮҮД

Аксенов Иван Тимофеевич
Александровская Людмила Николаевна
Алексеев Борис Иванович
Алехин Иван Иванович
Андрианов Георгий Андрианович
Анисимова Анна Васильевна
Астахов Петр Андреевич
Аюева Евдокия Ивановна
Барышев Алексей Иванович
Басавин Иван Александрович
Басырова Хасия Хайрутдиновна
Батова Анна Васильевна
Белов Алексей Петрович
Бойцов Евгений Павлович
Бородин Станислав Владимирович
Бочаров Влас Дмитриевич
Будаговский Федор Васильевич
Васькин Степан Сидорович
Габибов Гюкюль Габибович
Гаврилин Константин Ефимович
Гаврилин Михаил Андреевич
Гаврилов Дмитрий Александрович
Гришин Михаил Дмитриевич
Груздева Лидия Евгеньевна
Грун Александр Яковлевич
Давыдова Матрена Яковлевна
Данилов Николай Захарович
Добровольский Генрих Феофилович
Долматов Михаил Харитонович
Дякин Григорий Григорьевич
Зернов Михаил Петрович
Зорина Марианна Георгиевна
Калакин Федор Васильевич
Калинин Николай Иванович
Карев Иван Яковлевич
Карташев Георгий Иванович
Кетов Алексей Иванович
Киселева Александра Владимировна
Ковалкин Николай Иванович
Колганов Константин Георгиевич
Косицын Юрий Дмитриевич
Котляров Лев Георгиевич
Крапивин Иван Федорович
Красногорский Михаил Аркадьевич
Кругликов Михаил Маркович
Круглов Павел Петрович
Кузнецов Николай Михайлович
Кузнецов Петр Никитович
Куртасов Трифон Андреевич
Лебедева Лидия Федоровна
Луйкин Никита Степанович
Мажара Фаина Федоровна
Мартьянов Сергей Ильич
Мельцов Петр Иванович
Моряков Федор Васильевич
Назарова Анна Назаровна
Наумов Николай Александрович
Овчинникова Анна Михайловна
Остроухова Вера Михайловна
Охлопков Иван Хрисанфович
Пестриков Филипп Петрович
Петухов Иван Степанович
Покровский Валерий Викторович
Пономарева Надежда Тихоновна
Прокопенко Тимофей Петрович
Просолупов Николай Петрович
Ратников Николай Спиридонович
Рожкова Екатерина Никитична
Сидорова Антонина Васильевна
Силаев Алексей Гаврилович
Соловьев Виктор Иванович
Тикеев Джавид Карфеевич
Тимофеев Валентин Михайлович
Титов Дмитрий Семенович
Трубников Петр Яковлевич
Урманчеева Зубарзят Ахметовна
Фадеев Гавриил Елисеевич
Федоров Евгений Николаевич
Филиппов Василий Владимирович
Филиппов Роман Степанович
Фомина Варвара Кузьминична
Хлопов Анатолий Алексеевич
Червякова Анастасия Федоровна
Чернышов Глеб Петрович
Чубинский Владимир Георгиевич
Шабалина Екатерина Сергеевна
Шешуков Василий Митрофанович
Шубин Валентин Васильевич
Яшин Павел Сергеевич

РСФСР-эй ВЕРХОВНО СҮҮДЭЙ АРАДАЙ ЗАСЕДАТЕЛЬНУУД

Абраменко Василий Иванович
Акатьев Валентин Иванович
Акланов Виктор Васильевич
Алексеева Елена Ивановна
Амаев Амай Алибекович
Артегов Степан Терентьевич
Ахметов Фарит Галеевич
Бабкин Александр Петрович
Барашков Геннадий Матвеевич
Бгажноков Хачим Гумарович
Белякова Елена Ивановна
Бондаренко Николай Федорович
Бородин Илья Федорович
Валуев Федор Федорович
Васильев Алексей Николаевич
Военнов Сергей Дмитриевич
Волошин Петр Акимович
Гаврилова Татьяна Петровна
Гопко Анна Куприяновна
Горбунова Ксения Михайловна
Грибин Валентин Петрович
Дементьев Иван Андреевич
Десяткин Тарас Гаврилович
Дианов Михаил Иванович
Екимов Николай Алексеевич
Журавлёв Степан Степанович
Зелепухин Виктор Павлович
Зобнина Анастасия Яковлевна
Зыкова Лидия Павловна
Иванов Михаил Иванович
Иванова Евгения Ивановна
Исхакова Асьма Хайрулловна
Калашникова Надежда Яковлевна
Камшилина Софья Александровна
Качурин Андрей Емельянович
Кодачигова Таисия Антоновна
Коренков Иван Сергеевич
Котровский Иван Петрович
Кудрявцева Клавдия Алексеевна
Кузина Александра Семеновна
Ланин Михаил Дмитриевич
Лебедев Василий Иванович
Лесных Владимир Филиппович
Майдина Мария Иосифовна
Малярчук Прасковья Степановна
Маурин Алексей Иванович
Меликов Агубечир Гадакович
Меркулов Николай Фомич
Минофьев Петр Алексеевич
Михеев Александр Степанович
Мишина Анна Ивановна
Некипелов Павел Трофимович
Овсянников Николай Николаевич
Петров Василий Петрович
Петров Виктор Михайлович
Пономарев Иван Акимович
Пьянов Федор Федорович
Рубанников Владимир Михайлович
Семенов Виктор Павлович
Тарасова Анастасия Никоноровна
Торшева Евдокия Федоровна
Троян Татьяна Алексеевна
Умнов Петр Иванович
Федоренко Николай Семенович
Фигурина Мария Михайловна
Чекунова Клавдия Федоровна
Шарапов Вадим Евгеньевич
Шэршухин Федор Григорьевич
Щепин Николай Иванович
Янгутова Анна Захаровна.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ М. ТАРАСОВ.
РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь И. ЗИМИН.

Москва, Кремль
1957 оной мартын 15.

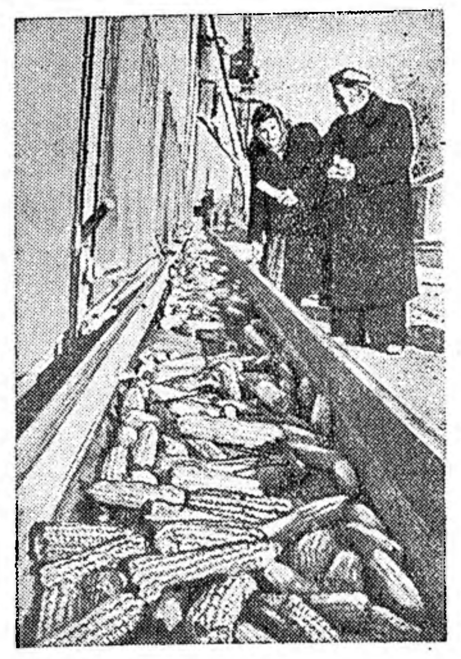

Одесскэ область. Ивановска районд о Буялынска шэнэ завод баригдаа. Энэ завод кукурузын гибриднэ үрэһэ сэбэрлэдэг, томо жэжээрнь илгадаг юм. Тус предприяти сүүдхэдээ зуун тонно үрэһэ сэбэрлэхэ байна. Түрүүшын ехэ хэмжээнэй үрэһэн республикын колхозууд, совхозуудта эльгээгдээд байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: хатаалгын газарһаа сохидог цех руу кукурузын эдеэ дамжуулдаг заводой конвейер.

ТАСС-эй фотохронико.

СССР-эй орденууд барюулагдаба

Шэнэ ба боро газар элдүүрилһэнэй, 1956 ондо ургаса хуряалга болон таряа бэлэдхэлые амжалтатайгаар үнгэргэһэнэй түлөө РСФСР-эй Верховно Соведэй хэдэн депутадууд —партийна, советскэ хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд шагнагдаһан байгаа. СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. Е. Ворошилов мартын 16-да Кремльдэ эдэ нүхэдүүдтэ СССР-эй орденуудые барюулаа.

КПСС-эй Алтайн крайкомой секретарь байһан, мүнөө КПСС-эй Костромской обкомой нэгэдэхи секретарь Л. Я. Флорентьевтэ, ажалшадай депутадуудай Томско областной Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ И. Ф. Васильевтэ, ажалшадай депутадуудай Кемеровскэ областной Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ В. С. Шаповаловта ажалшадай депутадуудай Иркутска областной Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ С. Н. Щетининдэ, тэрэшэлэн Камчаткын загаһанай промышленностиие амжалтатайгаар хүгжөөһэнэй түлөө шагнагдаһан ажалшадай депутадуудай Камчаткын областной Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ К. Е. Есауленкодэ Ажалай Улаан Тугай орденууд барюулагдаа.

Гадна, шэнэ ба боро газар элдүүрилһэнэй, 1956 ондо ургаса хуряалга болон таряа бэлэдхэлые амжалтатайгаар үнгэргэһэнэй түлөө шагнагдаһан ажалшадай депутадуудай Новосибирскэ областной Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Н. И. Жуковскийдэ Ленинэй орден барюулагдаа.

Ажал хүдэлмэриень үндэрөөр сэгнэһэнэйнь түлөө шагнагдагшад орденуудые абахадаа, Коммунистическэ партида, Советскэ правительствода баясхалан хүргөө. Советскэ арадай үмэнэ партиин табиһан асари ехэ зорилгонуудые бэелүүлхын тулада саашадаа хүсэ шадалаа гамнангүй хүдэлхэбди гэжэ тэдэнэр найдуулаа.

К. Е. Ворошилов шагнагдагшадые үнэн зүрхэнһөө амаршалаад, элүүр мэндэ ябахыень социалистическэ Эхэ оронойнгоо аша туһада зорюулан хэдэг партийна, советскэ хүдэлмэридөө шэнэ амжалта туйлахыень тэдэндэ хүсөө.

Радиогой хүдэлмэрилэгшэдэй зүблөөн

Центральна радиодамжуулгын, союзна республикануудай, хизаарнуудай болон областьнуудай радиогой хүдэлмэрилэгшэдэй зүблөөн мартын 7-һоо эхилэн 14-хүрэтэр Москвада болоо.

«Радиодамжуулгын дутагдалнууд болон тэрэниие һайжаруулха тухай» гэһэн элидхэл СССР-эй Культурын министрын орлогшо Н. Данилов хээ. Нүхэд Н. Скачко (Украинска ССР), В. Ульянов (Молдавска ССР), В. Юшкова (Удмуртска АССР), Х. Мустафин (Казахска ССР), И. Леманис (Латвийска ССР) болон бусад элидхэлые зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадалсаа.

КПСС-эй ЦК-гэй секретарьнууд нүхэд Д. Т. Шепилов болон П. Н. Поспелов зүблөөндэ хабаадалсаа. КПСС-эй ЦК-гэй секретарь нүхэр Д. Т. Шепилов зүблөөн дээрэ үгэ хэлээ.

„Улаан тугуудаа алдахагүйбди“

Зэдын аймагай партийна, советскэ, ажахын эдэбхитэдэй суглаанһаа

Үбэлжэлгэ түлэг дундаа ябажа байна. Зэдын аймагай малшад малай үбэлжэлгые эмхитэйгээр үнгэргэжэ байхынгаа хажуугаар үбэлэй сагта һү һаалгые хоёр, хоёр хахад дахин дээшэлүүлхэ гэһэн зорилгые амжалтатайгаар шиидхэжэ байнхай. Январь һара соо һү һаалга аймаг дотор хоёрһоо үлүү дахин дээшэлээ.

Аймагай хонишод 1956 оной дүрбэдэхи кварталда туйлаһан амжалтаяа арьбадхан, мүнөө үбэлэй хурьгадые олоор абажа байна.

Ниитынгээ мал ажалые нилээд хүгжөөжэ байһан Зэдын малшад партиин обкомой, республикын Министрнүүдэй Соведэй дамжуулгын Улаан тугуудые абаба.

Энээндэ зорюулагдажа, һаяхан Петропавловка тосхондо аймагай партийна, советскэ, ажахын эдэбхитэдэй суглаан болоо. БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ нүхэр Д. Ц. Цыремпилон Курумканай, Кяхтын аймагуудһаа абтаһан тэдэ тугуудые Зэдын аймагай түлөөлэгшэдтэ барюулаа. Аймагай малшад январь һарада нёдондонойхидо орходоо һү һаалгые 2,1 дахин дээшэлүүлжэ үнеэн бүриһөө 93 килограмм һү абаһан, мүн эхэ хонидые ороондо оруулха түсэбөө дүүргэһэн, тоо толгойень олошоруулһан байна. Эдэ амжалтануудаа саашадань арьбадхахын түлөө бүхы хүсөөрөө оролдогты гэжэ нүхэр Цыремпилон аймагай ажалшадые уряалба. Партиин Зэдын айкомой секретарь нүхэр А. В. Желтый үгэ хэлэжэ, мал ажалда бии байһан дутагдалнуудые түргэнөөр зайсуулан, абаһан тугуудаа алдангүй бүхөөр барижа ябахабди гэжэ аймагай ажалшадай үмэнэһөө найдуулба.

Эдэбхитэдэй суглаан дээрэ мүн аймагай колхозуудта, совхоздо малай үбэлжэлгын ябаса, түл абалга тухай асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдээ. Аймагай колхозууд мал ажалаа хүгжөөхэ талаар урда жэлнүүдэйхидэ орходоо һураггүй һайн байдалтай байбашье, энэ арга боломжоёо үбэлдөө хүсэд хэрэглэжэ шаданагүй. Ниитын малай тоо толгойе олошоруулха түсэбөө дүүргэхын тулада малай харууһалга һайжаруулха, үнеэдэй һубайралгые үсөөрүүлхэ, абтаһан түлнүүдээ гарзагүйгөөр түлжүүлхэ гэһэн зорилго табигдаа.

Мяха абалгые ехэ болгохо хэрэгтэ бии байһан дутагдалнуудые зайсуулха тушаа хэмжээ абажа, мал шахаха, гахай олоор үсхэбэрилхэ гэжэ шиидэгдэбэ.

Аймагай колхозууд болон совхоз энэ жэлдэ үбэлэй хурьгадые олоор абажа байнхай. Гэбэшье, энэ хэрэгтэ ехэ дутагдалнууд бии. Һубайрһан гү, али ороондо оруулагдангүй үлэһэн хонидые таһалжа илгаад, тэдэниие зундаа хурьгалуулхаар үрэжүүлхэ гэжэ шиидэгдэбэ. Һүүлэй үедэ отарануудта хурьгадай шэшэхэ, гарзалха ябадал хаа яа үзэгдэнэ. Энээниие түргэн зайсуулха шухала. Боргойн совхозой директор нүхэр Мельников үбэл абтаһан хурьгадые хонишодойнгоо яажа түлжүүлдэг тухай хөөрэбэ.

Н. Цыбенов.

Колхоздо хүдэлхэдэ алишье талаараа һайн

(Коммунистын хөөрөөн)

Би 20 гаран жэл соо промышленна предприятинуудта ажал хүдэлмэри хээб, хүндэшье, хүнгэншье ажал үзөөб. Һүүлэй үедэ табан жэл соо «Бурмонголлесстрой» трестын модо бэлэдхэлэй участогта хүдэлжэ байһанаа 1956 оной хабар һайн дураараа колхоздо хүдэлхөө ерээ һэм. Тиигэжэ Мухаршэбэрэй аймагай Ворошиловай нэрэмжэтэ колхоздо ерэһэн байнаб. Колхоз гээшэмнай баян шадалтай боложо, хүгжэжэ байна. Энэ хэрэгтэ парти, правительствомнай тусгаар анхаралаа табидаг бшуу.

Анха түрүүн колхоздо минии ерээд байхада, колхозой партийна организаци намайе дуратай ажалдаа оро гэжэ дурадхаа һэн. Тиигэжэ би өөрынгөө гэр бүлөөр хони харууһалха гэжэ шиидээ һэм.

Нёдондо хабар эхэһээ һалгаагдаһан 500-гаад хурьга даажа абаад, Балын гараса гэжэ нютагта шэнэ хото түхеэржэ ороббди, колхоз гэр барижа үгөө. Иигэжэ колхозой правлени, партийна организаци һая колхозой гэшүүн болоод байһан хүндэ анхаралаа ехээр табижа, ажал хүдэлмэридэмни туһаламжа үзүүлдэг болоо һэн.

Колхозойнгоо туһада хүртэжэ байгаад, ашыень харюулангүй яахамни һэм. Даажа абаһан хурьгадаа һамгантаяа сугтаа харууһалжа, зун намарай бэлшээри дээрэ һайнаар адуулжа, хонидоо хүшэ шадал һайнтай болгообди. Үбэлжэлгые һайн бэлэдхэлтэйгээр угтаабди. Үбһэ, тэжээлнай хүсэд хүрэхөөр бэлдэгдэжэ абтанхай. Нэгэшье хонин гарзада ороногүй.

Колхозой ажал хүдэлмэри һайнаар, оролдосотойгоор хээд байхада алишье талаараа һайн. Һамгантаяа 6 һара хүдэлөөд, 800-гаад ажалта үдэр олообди. Ажалта үдэрнүүдтээ 10 гаран центнер талха, 1000 гаран түхэриг мүнгэ абаабди. Иигэжэ ажаллажа байхада колхоз дээрэ һайн лэ байна. Колхозые баян шадалтай болгохо гээшэ хүнэй оролдолго, зоной хүсэн ха юм. Маанадай һайнаар ажаллаад ябаа хада колхознайшье түргөөр баяжаха, бидэнэршье ажалта үдэртөө бүри ехэ юумэ абадаг болохобди.

Энэ жэлдэ хонишод даажа абаһан хонидоо нэгэшье толгой гарзада оруулангүйгөөр ондо оруулха, хонин бүриһөө 2,5 килограммһаа доошо бэшэ ноохо хайшалха уялга абанхай. Абаһан уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр бэелүүлжэ шадахамнай лабтай.

Коммунистнуудай үүргэ тон ехэ. Би 1932 ондо партида ороо һэм. Тиин, партиин гэшүүнэй нэрэзэргые мүнөө болотор арюун сэбэрээр сахижа ябанаб. Партийна организациингаа үгэһэн даалгабарие хододоо бэелүүлжэ, ажалдаа үнэн сэхээр хандаха гээшэ минии нангин уялга.

Ц. Эрдынеев,
партиин гэшүүн.

Агууехэ Октябриин 40 ойн хүндэлэлдэ

Ангай арһа олоор тушаана

Курумканай аймагтахи агнууриин ажахынхид Агууехэ Октябриин 40-дэхи ойн һайндэрые ажалай амжалтаар угтахын тула ехэхэн оролдолго гаргана. Эндэхи ангуушад хоорондоо мүрысэн, абаһан уялгануудаа муу бэшээр дүүргэжэ байна.

Ажахын коллектив ангай арһа бэлэдхэхэ 1-дэхи кварталайнгаа түсэбые болзорһоонь һара урид 114 процент дүүргэбэ. Энэ үе соо нүхэр Чебунинай даадаг Дырээнэй участогай ангуушад илангаяа һайнаар хүдэлмэрилжэ, кварталайнгаа даалгабарие 143 процент дүүргэһэн байна. Тиихэдэ, нүхэр Еманаковай даадаг Курумканай участок ангай арһа тушааха квартальна түсэбөө 131 процент дүүргээ.

Нүхэд М. Щербаков, Г. Захаров, М. Жеравин гэгшэдһээ бүридэһэн ангуушадай бригада олзоборилгын үеын эхилһэнһээ хойшо аяар 2000 шахуу ондатрын, 49 булганай арһа гүрэндэ тушаажа, түсэбөө гурба дахин үлүүлэн дүүргэбэ. Суута ангуушан нүхэр Распопов сезон соо 16 үнэгэ, олон булга барижа, шалгарба. Тэрэшэлэн ангуушад М. Казанцев, А. Красинский гэгшэд ангай арһа тушааха уялгаяа һайнаар дүүргэжэ байна.

Д. Цыдыпов.

Депутадай бригада

— 1957 он ехэл түүхэтэй жэл болохонь. Юуб гэхэдэ, Эхэ ороноймнай ажалшад алдарта Октябриингаа 40-дэхи жэлэй ойе һайндэрлэхэ байна. Мүнөө советскэ хүн бүхэн тэрэ һайндэрэй хүндэлэлдэ ажалай бэлэг эртээнһээ бэлдэжэ оронхой. Тэрэ тоодо мүн бидэшье ажалай вахтада жагсаһаар үнихэн боложо байнабди, — гэжэ Улан-Удын судназаһабарилгын заводой котельщигүүдэй бригадир Михаил Матвеевич Карпов хөөрэнэ.

Михаил Матвеевичые заводой хүдэлмэришэд барандаа мэдэхэ. Тиигэншьегүй яахаб, тэрэнэй хүтэлбэрилдэг бригада Хүндэлэлэй доскада бэшэгдэдэг, үйлэдбэриин зүблөөндэшье магтуулдаг ха юм.

Навигациин эхилтэр һараһаа дээшэхэн саг үлэбэ. Заһабарилгада ороһон пароходуудай котелнуудые нүхэр Карповай бригада саг соонь һайн шанартайгаар заһабарилан гаргана. Нёдондо намарһаа хойшо энэ бригадынхид пароходой хэдэн котелые түргэн аргаар заһабарилаа. Үнгэрэгшэ февраль һарада тэдэнэр даалгабаряа 200 процент дүүргэжэ, социалистическэ мүрысөөндэ түрүүлжэ ябана. Хайшан гэжэ хүдэлмэрилхэдөө иимэ амжалта бригада туйланаб гэхэдэ, уралан нарижуулгын дурадхалнуудые зохёон хэрэглэжэ, ажалайнгаа бүтээсые дээшэлүүлнэ.

Бригадын гэшүүд нүхэд Витошников, Марков болон бусад котел заһабарилга дээрэ халаанайнгаа нормые хоёр дахин шахуу дүүргэнэ.

— Манай Михаил Матвеевич судна заһабарилгын заводто 27 жэлдэ хүдэлмэрилжэ байна. Хэрэг ажалаа һайнаар лэ мэдэдэг бригадир юм. Һаяхан болоһон һунгалтада бригадирнай Улан-Удын горсоведэй депутадаар һунгагдаа, — гэжэ хүдэлмэришэн Витошников мэдүүлнэ.

Д. Балданов.

Шэнэ цех хүдэлжэ эхилээ

Улан-Удын «Кооператор-комсомолец» гэжэ олзоборилгын артель трикотаж нэхэдэг шэнэ цех һая ашаглалгада оруулаа. Тэрэнь жэл соо 150 мянган хэһэг элдэб зүйлэй трикотажна хубсаһа нэхэн оёхо аргатай юм.

Мүнөө энэ артелиинхид урдынхидаа орходоо трикотажна хубсаһа 34 процент ехээр оёдог болобо. Трикотажаар оёгдоһон джемпер, свитер, басагадай платье гэхэ мэтэ магазинуудта гүйсэтэйгөөршье наймаалагдана. Һаяар артелиин бусад цехынхид үхибүүдэй дотор, гадар хубсаһа оёдог болохонь.

Трикотажна хубсаһануудые эсхэхэ, тэрээндэ гоёолто хэхэ, тобшо хадаха хүдэлмэриие механизацилхын тулада хэдэн шэнэ түхеэрэлгэнүүдые тодхожо байна. Мүн мастернуудые олоор бэлэдхэхэ, ажалай түрүү дүй дүршэлтэй танилсаха техническэ һуралсал эмхидхэгдэхэнь.

Артелиин хүдэлмэришэд Октябрьска революциин 40 жэлэй ойн хүндэлэлдэ ажалай вахтада жагсаһаар үни болоо. Хүдэлмэришэн бүхэн абаһан уялгаяа нэрэтэй солотойгоор дүүргэхын түлөө шангаар тэмсэнэ. Оёдолшод нүхэд Соболева, Бутакова, Бакланова болон бусад үндэр бүтээсэтэ ажалаараа бусадта эрхим жэшээ харуулна. Эдэ оёдолшодой нормын дүүргэлтэ 125 процентһээ доошо ородоггүй байна.

И. Елшин.

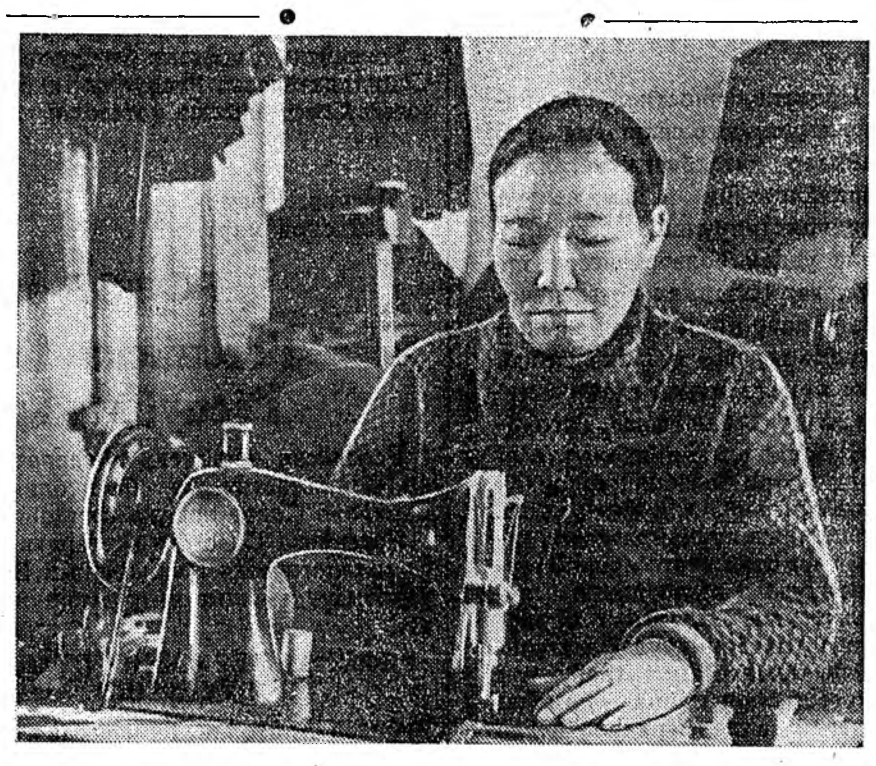

Сэлма Гылыкова Улан-Удын оёдолой фабрикын үнипэй оёдолшодой нэгэн юм. Энэ нүхэр Агуухэ Октябриин 40 жэлэй ойн хүндэлэлдэ ажалай вахтада жагсаад, халаанайнгаа нормые 130 процент хүрэтэр дүүргэнэ.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: С. Гылыкова хүдэлмэрилжэ байна.

А. Мантаевай фото.

РЕДАКЦИДА ЕРЭҺЭН БЭШЭГҮҮД

Эмээр дутанабди

Кагановичын нэрэмжэтэ кол... до (Зэдэ) Инзагатын зооб... ринарна пункт бии юм. ... пунктда 3 ветеринарна ... дэлмэрилэгшэд ажалладагбди. ... нөө эндэ үбэлэй хонинОй түл... тажа эхилһээр үни болоо. Ха... дээрээ 830-гаад хурьгад абтаад... на. Эдэ хонидойнгоо түлые һайн... томо болгожо, үбшэлһэн хурьга... аргалжа эдэгээхэ гээшэ ветери... на хүдэлмэрилэгшэдэй нангин ү... га мүн. Теэд хэрэгтэй һайн эм ... да үгы. Жэшээнь, биомицин, ... томицин ба бусадшье эмүүд ... хомор. Хурьгадай шэшэнгирэй ... оройдоо үгы.

Малай фермэ, отарануудаар я... хадамнай малшад үбшэлһэн мал... эмнэхэ эрилтэ хэдэг. Теэт, ... байхадаа энэ эрилтэ дүүргэхын... гагүй.

Эм тухай асуудалые бидэнэр ... рүүшынхеэ табинагүйбди. Хү... ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй ай... гай зүблөөн дээрэ энэ асуудал... бигдаа һэн. Теэд хубилалта бо... гүй. Мүнөө бидэнэр Бурят-Мон... лой «зооветснабай» управлени... үмэнэ энэ асуудал табинабди.

Д. Дорж...

Бодомжогүй ябадал

Октябриин сомоной Булганин... нэрэмжэтэ колхозой (Мухаршэб... 2-дохи комплексно бригадын ... бан тосхон хоорондоо хэдэн мо... ной зайтай газарта таража һуу... жанхай юм. Эдэ бригадын тосх... нуудтань мал ажалай томо то... фермэнүүд байдаг. Фермэнүүд... бригадын хүдэлмэришэд, тосхону... та ажаһуудаг колхознигууд ол... Теэд эндэхи хүн зон банида ор... аргагүй, банишье үгы юм. Түбх... түрүүн эдэ тосхонуудые хамтару... жа, комплексно бригадын цент... болгоод, бани баряа хада таара... жатай байха һэн. Үшөө 1953 он... Харгаата гэжэ тосхондо бани б... ригдаһан аад, нэгэ жэл соо түлж... дэжэ байтараа болишоһон юм. М... нөө жэлдэ энэ бани модо отологш... дой байра болгон ойдо абаашаж... табигдаа. Иимэ бодомжогүй юу... дэмы хэнэ гэжэ һанагдана. Э... бригадада бани барихада гар... шань үшөө ехэ болохо бэшэ аа...

Д. Нимаев...

Мёд ехээр абадаг болохо

Колхозой ажахын гол һалбар... нуудые хүгжөөхэтээ хамта ба... хамһабариин ажахые мартажа б... лохогүй. Тэрэниие олзо ехэтэй б... гохын тула оролдохо шухала. Х... жэнгын аймагай Хрущевой нэрэ... жэтэ колхоз зүгын ажахытай бо... бошье, мёд абадаггүй. Энэ үй... юунһээ болоноб гэхэдэ, зүгын... дынь харууһа муутай. Зүгыш... Н. Ф. Нестеров ондоо хүдэлмэ... хэлсэдэг байха юм.

Зүгын ажахые өөдэнь татаж... бочко бочкоор мед абадаг боло... арга бии ха юм. Энээн тухай... колхозой хүтэлбэрилэгшэд бодо... үзэг лэ.

К. Номгон...

НАУКА, ТЕХНИКЫН ҺОНИНУУД

УҺАН ДОРО ТЕЛЕВИДЕНИ ХЭРЭГЛЭГДЭНЭ

Далайн гүн гүнзэгые, тэндэхи элдэб амитадай байдалые шэнжэлхын тула мүнөө уһан доро телевидени хэрэглэгдэнэ. Энэ хадаа уһан далайн оёорто биологическа, геологическа, техническэ болон бусад научна шэнжэлэлгэнүүдые хэхэ арга олгодог ехэ таатай зохид зүйл болонхой.

Энээнэй урда тээ уһан доро харадаг телевизорнүүд ехэ дутуутай байдаг һэн гэхэ гү, зүг бүхэн тээшээ, мүн холо хаража шададаггүй һэн. СССР-эй Науканuудай академиин океанологиин институдай далайн электроникын лабораторидо һонирхолтой хүдэлмэри хэгдэжэ, уһан доро харадаг телевизорнүүдэй дутуу дундануудынь усадхагдаһан байна. Гүйхэн уһан доро харахын тула лабораториин хүдэлмэрилэгшэд тусхай штатив тааруулаа. Тэрээндэ телевизор холбогдожо, хамтадаа уһанай оёорто тодхогдодог юм. Гүнзэгы уһан доро харахын тула холоһоо хүдэлгэгдэдэг телевизор бүтээгдэһэн байна. Энэ телевизорээр дээшэнь, доошонь, хажуу тээшэнь гэхэ гү, али бүхы зүг тээшэнь хаража болохо. Тус телевизортэ гэрэл ехэтэй прожектор тодхогдонхой. Тэрэнь нариихан аад, аргагүй шанга гэрэл үгэжэ, уһанай гүн гүнзэгые нэбтэ гэрэлтүүлэн, холо хараха арга олгоно. Энэ прожекторэй гэрэлэйнь хүсэн 500 мянга шахуу дэнтэй адли байна.

Иимэ телевизор 400 метр хүрэтэр гүнзэгыдэ хэрэглэгдэжэ болохо юм.

АВТОМАТ-ЦЕХ

Тракторна плугай лемех ба шаблаанууд бусад частьнуудтань орходоо түргэнөөр элэжэ, тэдэниие түргэ түргэн һэлгэхэ хэрэгтэй болодог. Тэдэнэй аргагүй олоор бүтээгдэдэг хадань, үйлэдбэрилгыень автоматизацилхада болохо байна.

Хүдөө ажахын машина бүтээдэг Алтайн заводто лемех ба шаблаануудые хэхэ автоматическа цех бии болгогдоо. Эндэ жэл соогоо 600 мянган шаблаа хэхэ автоматическа лини, мүн жэлдээ тус бүриин 1.100 мянган лемех хэхэ хоёр комплексно автоматическа лини тодхогдонхой. Цех дотор үйлэдбэриин бүхы процессүүд гүйсэд автоматизацилагдаһан байна.

Комплексно автоматическа лининүүдые хэрэглэн лемегүүдые хэхэдэ юрын аргаар хэһэндэ орходоо һураггүй һайн байба. Ажалынь дүрбэ дахин хүнгэн боложо үгөө, лемегүүд бүри һайн шанартайгаар хэгдэдэг болоо. Мүн хүдэлмэришэдшье үсөөнөөр хэрэглэгдэдэг болоһон байха юм.

Лемех хэдэг иимэ комплексно автоматическа лининүүд дэлхэй дээрэ эгээн түрүүшынхеэ бии болгогдожо, мүнөө дээрээ үйлэдбэриин ехэхэн туршалгын шэнжэтэй байна. Тэрэниие ашаглалгын дүй дүршэл хадаа олоор хэрэглэгдэдэг детальнууд ба һэлгэхэ частьнуудые хэхэ бүри һайн автоматическа лининүүдые тодхохо хэрэгтэ туһалха юм.

УЗБЕКИСТАНДА АМУРАЙ БААРХАД МОДОН УРГАНА

Гурбан жэлэй саада тээ Узбекскэ дендрологическа паркда таглаа модоной гэхэ гү, али баархад модоной үрэһэн асарагдаһан байгаа. Парк соо тэрэниие тарихадань яһала һайнаар ургаһан байна. Тиигээд энэ үнэтэ модоной нэгэ жэлтэй болоһон эшэнүүд Узбекскэ ССР-эй Пскентскэ районой Куйлюкска ой модоной ажахыда хоёр гектар газар дээрэ һуулгагдаһан байгаа. Эшэнүүд һайнаар ургажа, нэгэ зунай турша соо 50—60 сантиметр үндэртэй болоһон байна.

Тус ажахын хүдэлмэрилэгшэд мүнөө жэлдэ баархад модонуудтаа түрүүшын культиваци хэхэнь. Мүн тэрэнэй талмай хоёр дахинаар үргэдхэгдэхэ юм.

МАШИНААР ОРЁО ТОО БОДОЛГОНУУД БОДОГДОНО

Научно-шэнжэлэлгын институдууд болон конструкторска бюронуудай захилаар СССР-эй Науканuудай академиин Тоо бодолгын центртэ элдэб янзын научна ба техническэ олон тоо бодолгонууд хэгдэнэ. Иимэ тоо бодолгонуудые хэхын тула түргэнөөр тоолодог техникэ хэрэглэгдэнэ. Эндэ СССР-эй Науканuудай академиин «БЭСМ» гэжэ түргэнөөр тоолодог электронно машина, «Стрела-3» гэжэ электронно машина, мүн ондоошье элдэб янзын машинанууд бии.

Түргэнөөр тоолодог мүнөөнэй техникые хэрэглэлгэ хадаа тоо бодолгын арга боломжые хэдэн дахин ехэ болгоо. Хэрбээ энээнэй урда тээ нэгэ хүнэй бүхэли һара соо тоолохоор тоо бодолгонууд олонхи конструкторска бюронуудта хэрэглэгдэжэ болохогүй байдаг һаа, мүнөө нэгэ хүнэй зуун жэлдэ тооложо хүшэхүрэхөөр тоо бодолгонууд «юрын» аргаар тоологдодог болонхой. Нэгэ хүнэй зуун жэлдэ тоолохо тоо бодолго «БЭСМ» машинаар гансахан сүүдхэ соо тоологдохо байна. 10 мянган хүнэй 20 жэлдэ эсэтэрээ тоолохо тоо бодолгонуудые энэ машина оройдоол жэл соо тоолоһон байха юм.

СССР-эй Науканuудай академиин Тоо бодолгын центрын коллектив научно-шэнжэлэлгын ехэ хүдэлмэри хэнэ.

Тоо бодолгын центр арадай демократиин оронуудай эрдэмтэд болон инженернүүдтэй хани ёһоной барисаатай. Тэдэнэр тоо бодолгын техникын хүдэлмэритэй, түргэнөөр тоо бододог машинаар тоо бодолгын арга дүршэлтэй эндэ танилсадаг юм. Московско университедэй болон ороноймнай бусадшье дээдэ һургуулинуудай бүлэг студентнүүд эндэ үйлэдбэриин практика гарадаг байна.

КРАН-АВТОМАТ

Киев городой Московско үйлсэдэхи олон дабхар байшангай барилга дээрэ хүдэлдэг башенна краниие хүн зон һонирхон харадаг. Юрын кранай кабина соо крановщик һуугаад, гарай ба хүлэй рычагуудай туһаламжаар машиные хүдэлгэдэг ха юм. Харин энэ кран ашаа өөрөө абажа, хэрэгтэй газартань абаашаад, һууриданьнарин зүбөөр табина.

Энэмнай «БК-215» гэжэ кран-автомат гээшэ. Барилгын ба Харгы замай машина бүтээлгын министерствын Киевскэ механическа заводто тэрэнэй конструкци зохёогдоһон байна. Полевой телефонно аппарадһаа нэгэ бага ехэшэг хэмжээтэй портативна электропультын туһаламжаар, кран холоһоо хүдэлгэгдэдэг. Пультһаа кран хүрэтэр олон утаһатай ута кабель татагданхай байдаг. Тиимэһээ тусхай кабина соо крановщигой һууһанайшье, тиихэһээ байтагай кранда ойрошье байһанайнь хэрэггүй юм. Крановщик хүдэлмэриин хэгдэжэ байһан газарай бүхыдөө харагдахаар таатай газарта байгаад, электропультынгаа кнопконуудые даража, краниие хүдэлгэдэг байна. Иигэжэ крановщигой ажал нилээд хүнгэдхэгдэһэн ба ажалайнь бүтээсэ дээшэлһэн байха юм.

АРМЕНИИН ГЕОЛОГУУДАЙ АЖАЛ

Республикынгаа хадалиг районуудые шэнжэлхэ талаар Арменийн геологууд нилээд ехэ хүдэлмэри хээ. Геологическа бэдэрэлгэнүүдэй ашаар үнгэтэ ба шухаг металлнуудай руданууд олдоһон байна. Үнэтэй минеральна зүйл болохо нефелиновэ сиенидые ашаглаха арга химигүүдтэй хамта зохёогдоо. Алюминида ородог глинозем, мүн тэрэшэлэн цемент, поташ болон бусад шухала химическэ продуктнуудые тэрээгээр хэжэ болохо юм. Арменийн Ахтинска райондо нефелиновэ сиенит элбэгээр олдонхой.

Гидрогеологиин талаар һонирхолтой хүдэлмэри хэгдэнэ. Үндэр хада газарта оршодог, республика дотороо эгээн ехэ Севан нуурай «залуу» байһан тухай гэхэ гү, али бии болоһоор тиимэшье үнинэй бэшэ байһан тухай һанамжануудые энээнэй урда тээ геологууд хэлэдэг һэн. Севано-Разданска гидроэлектростанцинуудай баригдажа ашаглалгада оруулагдахада энэ нуурай уһан бага боложо, оёорынь нилээд ехээр уһан дороһоо гараһан байна. Эндэ урда сагта хүниие хүдөөлүүлһэн газар олдоо. Нуур... үшөө бии болоогүйдэ эндэ хүни... хүдөөлүүлдэг байһан газар хо... моо уһан доро орошоһон байга... Тухайлхада, гурба мянган жэлэ... саада тээ эндэ хүнүүд хүдөөлүүлэ... дэдэг байгаа гэжэ тодорхойлогд... бо. Тиимэһээ Севан нуурай «залуу» байһан тухай геологуудай һанам... жанууд зүб болоһон байна.

СОВЕТСКЭ МОТОРОЛЛЕР

Мотоциклетнэ спортдо дуратай... шуул һаяар мотороллер гэжэ шэ... түхэлэй машинануудые абаха юм... Тэрэниие манай эсэгэ оронОй про... мышленность үйлэдбэрилэн гарга... хаар бэлдэжэ байна.

Тульска машина бүтээлгын завод... «Тула-200» гэжэ мотороллер бүтэ... гаргаха юм. Тэрэ хадаа 10 морин... хүсэтэй бензиновэ мотортой. Мо... рынь агаараар хүргэгдэдэг. Цилин... дрэйнь хэмжээн—200 кубическа сантиметр. Машинын мөөрэнүүд ех... халхабшатай.

«Тула—200» гэжэ мотороллер мотоциклда орходоо һураггүй то... тууритай, зөөлэхэн ябадалтай, 1... килограмм шэгнүүртэй. Час соо 9... километр хүрэтэр түргэнөөр яба... ба 100 километртэ 2—3 литр бе... зин дүргэхэ байна. Бак соохи бе... зининь 500 километртэ хүрэхэ юм.

Машина бүтээлгын ондоо завод... то «Вятка-150» гэжэ мотороллер... үйлэдбэрилэгдэхээр бэлэдхэгдэж... байнхай. Цилиндрэйнь хэмжээн — 150 кубическа сантиметр.

Тиихэдэ мотоцикл хэдэг Серпу... ховска завод ашаанай мотороллер... нуудые бүтээн гаргажа эхилээ. Эн... машина хахад тонно ашаа зөө... хоорботой ба час соо 40 километр... хүрэтэр түргэнөөр ябадаг. Жэж... ашаа шэрэхын тула энэ машин... хэрэглэгдэхэ байна.

Үнеэнһээ үдэр ерэхэ бүри ехэ һү һааяа

★

һү һаалгые эрид ехэдхэхэ

...ехээр һаахын түлөө мүрысөөн... Мухаршэбэрэй аймагай Суулгын ...эй харьяата колхозууд эдэб...гээр хабаадалсана.

...ахын жэлэй табан һарын дүн... ...эндэхи колхозууд үнеэн бүри... 306 литр һаажа, нёдондо жэлэй ...һарада һааһанайнгаа зэргэ ...баба. Гансахан февраль һара ...нёдондо жэлэй декабрь, ян... февраль һаранuудта һаагда... ...эмжээтэй һүн һаагдаба.

...эшээлхэдэ, Маленковой нэрэм... колхоз илангаяа һайн амжал... ...йлаба. Энэ колхозой һаалишад ...ын жэлэй табан һара соо, нё...доной энэ үеынхидэ орходоо ...а хахад дахин ехэ һү һаалан ...а юм. Эрхим һаалишан нүхэр ...ина Рютина үнеэн бүриһөө ...литр, тэрэ тоодо февраль һара 275 литр һү һааба.

...у тэрэшэлэн Ворошиловай нэ...жэтэ колхоз ажахын жэлэй та...һара соо нёдондонойхидо орхо...хоёр дахин ехэ һү һааһан бай... Энэ колхозой эрхим һаалишан ...Балданова 5 һара соо үнеэн бү...һөө 647 литр һү һааһан байха...

...э колхозуудай малшад иимэ амжалта хайшан гээд туйлааб...дэ, нэн түрүүн үнеэдээ һайнаар ...һална, уяада байлгажа эдеэ...лнэ. Шэмэтэ тэжээл, концентрат ...н бусад зүйлнүүд элбэгээр үг... Мүн фермэнүүд дээгүүр зоо...ическэ заабари наринаар са...һана.

...эбэшье, зарим колхозууд үшөөл ...ар һү һаана. Жэшээлхэдэ, Ка...инай нэрэмжэтэ колхоз (түрүү...шэнь нүхэр Демин, зоотехни...ь нүхэр Каденева) ажахын жэ... 5 һара соо үнеэн бүриһөө орой... 263 литр һү һаагаа. Энэ кол...до һү ехээр һааха арга боломжо ...юм. Теэд тэрэнь зүбөөр хэрэг...лэнэгүй. Юуб гэхэдэ, үбһэ, тэ...л, концентрат багаар үгтэнэ, ...лхозой зоотехник нүхэр Каденe... фермэ дээгүүр саг үргэлжэ яба...гүй, һаалишадта бодото туһа...жа үзүүлнэгүй. Кировэй нэрэм...э колхоз һү һаалгаараа мүн лэ ...эрхүү байдалтай.

Б. Лобсанай.

Залуу һаалишанай амжалта

...Жаргаланта гэжэ нютагта Бар...гунай аймагай Карл Марксын ...эмжэтэ колхозой үүлтэртэ фер... байрладаг. Эндэ томо, шэнэ ти...пой байранууд баригданхай, до...ь электрын гэрэл оруулагдан...

...ндэхи һаалишад нёдондонойхи... орходоо нилээдгүй ехэ һү һаажа ...на. Залуу һаалишан Сэндэмэ ...шиева ажахын жэлдэ үнеэн бү...һөө 3400 литр һү һааха уялга ...ад, тэрэнээ нэрэтэй солотойгоор ...үргэхын түлөө оролдоно. 5 һарын ...шада энэ басаган үнеэн бүриһөө ...8 литр һү һааба.

Б. Доржиев,
В. Раднаев.

★ ★ ★

Хориин аймагай «Улаан Одон» колхозой һаалишан Д. Ешинимаева ажахын шэнэ жэлэй таба һарын туршада үнеэн бүриһөө 731 литр һү һаагаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нүхэр Ешинимаева үнеэдээ эдеэлүүлжэ байна.

А. Мантаевай фото.

Түрүү фермэдэ

Үглөөгүүр эртэ Дархитын харзаһаа гараһан хүбэн сагаан манан бургааһануудай дундуур таража, Зэдэ голой һалхинда намнуулан, сагааран нэмжыһэн тала руу баруун тээшээ тунана. Хахад үдэрэй болохо тээшэ хүйтэнэй оншо буурахадал тэбэ. Эгээл энэ үедэ фермын тоо бүридхэгшэ Дамдин Гырылов бидэ хоёр нютагайнгаа һонинуудые, фермын һаалишадай ямар амжалта туйлаһан тухайнь хөөрэлдэһөөр Хара Үбэсэнэй фермэдэ тулажа ерэбэбди. Үглөөнэйнгөө ажалые дүүргэһэн һаалишад сайлалгандаа ороод байба. Мэндээ хэлсэжэ, һаалишадтай хамта үдхэнөөр шанаһан сайһаань уулсажа, дулаасагдаба.

Уданшьегүй малшад бултадаа үдэшын ажалда гараха тээшээ түхеэрбэ. Һаалишад нэжээд-хошоодоороо үбһэ, солоомо, силос гэхэ мэтые шэрэхэеэ гарана. Фермын ахалагша һаалишан Дэмбэрэл Бадмаева шулуун ханатай траншей соо-һоо силос гаргахаяа ошобо. Ногоонооро хэршэгдэжэ силос болгогдоһон кукуруза хоншууханаар, эһэһэн талхандал гү, али дараһан мангир шэнгеэр анхилна. Дэмбэрэл Бадмаева кукуруза тухай иигэжэ хөөрэнэ:

—Энэмнай малай эдидэг амтатайхан «шара-тоһон» лэ гээшэ байна. Кукурузын силос эдихэдээ үнеэд таргалдаг, һү ехээр үгэдэг гэжэ нёдондо жэлэй һайса мэдэдэг болообди. Тиихэдэ нёдондо тэрэмнай дутамаг байдаг байгаа. Анхандаа зарим үнеэднай дурагүйшэг эдидэг һэн. Тиихэдэнь кукурузынгаа силосые овёстой холижо, амтаруулан үгэдэг болоходомнай үнеэд дуратайгаар эдидэг болоо. Кукурузынгаа бардам хүрэхэдэ найдаад, үнеэдтээ хаа балай үгэдэг зангүйбди. «Үнеэн бүхэндэ нормоор үгэгты» гэжэ манай зоотехник Соктоев заадаг, захидаг юм,—гээд тэрэ мэдүүлбэ.

Нёдондо жэлэй үбэл энэ колхоз үнеэн бүриһөө үдэртөө оройдоол 1,0—1,1 килограмм һү һаадаг байгаа. Мүнөө жэлдэ колхозой хүтэлбэрилэгшэд КПСС-эй обкомой гурбадахи Пленумэй тогтоолые бодото дээрэнь бэелүүлхын тулада шухала удхашанартай хэдэ хэдэн хэмжээ-ябуулгануудые бэелүүлһэн байна. Нёдондо жэлэйхидэ орходоо колхоз адуу малдаа бардам хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлэдхээ, түрүү дүй дүршэлые оролдосотойгоор хэрэглэдэг болоо. Һаалишадай дунда социалистическэ мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрээ. Мүнөө үбэл үнеэдые уяада байлгажа эдеэлүүлхэ аргые тэдэнэр түрүүшынхеэ хэрэглэжэ байна. Үнеэн бүхэн тусхай нормоор эдеэлүүлэгдэнэ. Үбһэ, зелёнко, силос гэхэ мэтын тэжээл үбэлэй үедэ элбэгээр үгтэнэ. Мүн тэрэшэлэн һаагдадаг литр һүн бүхэндэнь 200 грамм таряа талханай зүйл үнеэдтэ үгтэдэг юм. Фермын һаалишад үнеэдые зүбөөр һааха, саг сагтань уһалха хэрэгтэ анхаралаа ехээр табидаг. Түрүүн үглөөнэй 7 часта, хоёрдохёо үдэшын 5-да үнеэд һаагдажа, үдэртөө хоёр дахин уһалагдана. «Хэрбээ үнеэдые нэгэ сагта һаажа байгаагүй һаа, һүеэ гүйсэд табидаггүй»—гэжэ һаалишад хэлэнэ. Үнеэдые һаахынгаа урда тээ, һаажашье байхадаа, мүн тэрэшэлэн һаажа дүүргээд, дэлэнгыень нидхэрхэдэ ехэ һайн байдаг.

— Һаамхай үнеэдые һайнаар эдеэлүүлхэ, харууһалхаһаа гадна, саг соонь шэргээхэ хэрэгтэй,—гэжэ ахалагша һаалишан хөөрэнэ.

— Мүнөө манай һаалишад үнеэдээ шэргээгээд, тугаллатарынь өөһэдөө харууһалалсажа байдаг. Үнеэд тугаллатараа зүг лэ хоёр һара гү, али хоёр һараһаа үлүүтэй саг соо шэргээгдээд ябадаг юм.

Иигэжэ эрхимээр ажаллаһанайнгаа ашаар ажахын жэлэй 5 һара соо фермын һаалишад колхоз, аймаг соогоо түрүүлэн, нёдондонойхидоо орходоо хэдэ дахин ехэ һү һааба. Энэ үе соо һаалишан Дэмбэрэл Бадмаева үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 700-гаад литр һү һаагаа. Ахалагша һаалишан Бадмаева гансаараа һайнаар ажаллаад, һү ехээр һаадаг бэшэ, мүн фермынгээ бусад һаалишадта дүй дүршэл тухайгаа хэлэжэ, заажа үгэдэг юм. Эбтэй эмхитэйгээр ажаллажа, бусад һаалишадшье ехэ һү һаана. Тиигэжэ фермын һаалишад мүнөө жэлэй үбэлжэлгын үедэ урданайхидаа орходоо 3—4 дахин ехэ һү һааба. Бүхы колхозоороо 2—2,5 дахин ехэ һүн һаагдаа.

Гэхэтэй хамта, Хара Үбэсэнэй фермын хүдэлмэридэ нилээдгүй ехэ дутагдалнууд бии. Фермэ дээрэхи 100 гаран үнеэдэй байха типовой байрые барилгын бригадынхид нёдондо барижа захалһан аад, мүнөө болотор дүүргэжэ шадангүй орхижорхиһон дээрэһээнь үнеэд хуушан байрадаал байһаар.

Арга боломжо багатай, байра байдалаар муу байбашье, фермын һаалишад бүхы оролдолго, хүсэеэ гаргажа, мүнөө жэлдэ нютагай үүлтэрэй үнеэн бүриһөө 1600 литр һү һааха гэһэн зорилго урдаа табяад, бүри эршэмтэйгээр ажаллажа байна. Һаалишад хэлэһэн үгэдөө хүрэхэнь лабтай.

С. Банзаракцаев.

Манай модошодой ажал хэрэг

Манай леспромхоз урда жэлнүүдтэ гүрэнэй түсэбые дүүргэдэггүй, гээгдэнги предприятинуудай нэгэн байгаа. Гээгдэлһээ гарахын тулада модошоднай үнгэрһэн жэлдэ бага бэшэ оролдолго гаргаа. Ажалай эмхидхэлые һайжаруулхын, түрүү дүй дүршэл хэрэглэхын тулада инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд эдэбхитэйгээр хүдэлмэрилөө һэн. Тиин модо бэлэдхэлгын олон мастерска участогууд цикличностиин графигта оруулагдаһан, пункт бүхэндэ отологдоһон модон ута зандаа шэрэгдэдэг болоо.

Иимэ зарим тэды хэмжээнүүдэй абтахын хажуугаар, машина, зэмсэгүүдые олоор абадаг болообди. «МАЗ-200», «МАЗ-501» маркын хүсэ ехэтэ автомашинануудые абаад байхадаа, модо бүри ехээр шэрэхэ гүйсэд аргатай болоо һэмди. Тиихэдэ бензинээр хүдэлдэг «Дружба» гэжэ моторно хюрөө хэрэглэдэг болоһоор модо отологшодой ажалай бүтээсэ нилээд дээшэлээ.

Леспромхозуудые саг үргэлжын хүдэлмэришэдтэй болгохо тухай парти, правительствын заабариие бэелүүлэн, модо бэлэдхэлэймнай бүхы пунктнууд саг үргэлжын модошодтой болонхой. Мүнөө нэгэшье сезонно хүдэлмэришэн манда ажалланагүй. Пунктнуудаймнай доодо складуудта хүдэлмэришэдэй шэнэ посёлогууд бии болоо. Хүдэлмэришэд ажалдаа дүтэ байдаг болоходоо, сагаа дэмы гээхэеэ болиһон байна.

Модошодой хүдэлмэриин амжалта харгы замай ажахыһаа нилээд дулдыдадаг гээшэ. Тиимэһээ бидэнэр һүүлэй үедэ 70 километр автомобильна харгы, 14 километр түмэр зам барижа, ашаглалгада оруулаабди.

Абтаһан эдэ хэмжээнүүдэй ашаар, леспромхозоо республикынгаа түрүү предприятинуудай зэргэдэ гаргажа шадаабди. Гэбэшье, коллективнай туйлаһан энэ амжалтаараа һанаагаа амарха ёһогүй. Тэрэнээ саашадань арьбадхаха зорилго модошон, механизатор бүхэнэй урда табигданхай.

Зургаадахи табанжэлэй хоёрдохи жэл—1957 ондо 455 мянган кубометр модо, түмэр замай 716 мянган шпала бэлэдхээд, вагонуудта ашажа, хэрэглэгшэдтэнь эльгээхэ гол зорилготойбди. Карелиин модошодой хандалгые үйлэдбэриингөө зүблөөн дээрэ зүбшөөн хэлэсэхэдээ, жэлэйнгээ түсэбые Советскэ Конституциин үдэр—декабриин 5-да дүүргээд, жэлэй эсэс болотор үшөө 25 мянган кубометр модо Эхэ оронойнгоо барилгануудта үгэхэ гэһэн уялга абанхайбди.

Социалистическэ уялгаяа заатагүй дүүргэхэ хэрэгтэй ха юм. Теэд хэлэһэн үгэдөө хүрэхын тулада мүнөөнһөө ажалай бүтээсые эрид дээшэлүүлхэ. Үйлэдбэриингөө бүхы арга боломжонуудые дүүрэнээр ашаглаха саг ерээд байна. Модо бэлэдхэлэй пункт бүхэнэй коллективүүд тус бүридөө абаһан уялгаяа дүүргэхэ талаар тодорхой хэмжээнүүдые хараалаа. Мастерска участогуудта комплексно бригаданууд эмхидхэгдэжэ байна. Мастерска нэгэ участогта комплексно 4 бригада эмхидхэгдэнэ. Бригада 1 тракторист, тракористын 1 туһалагша, 1 электрохюрөөшэн, гэшүүһэ шуладаг 2 хүн, 1 юрын хүдэлмэришэнһөө бүридэнэ. Эдэ 6 хүнэй хэһэн хүдэлмэри урдынхидаал адли тус бүридэнь тоологдохогүй, харин таллуулагдаһан модонойнь хэмжээгээр бултанайнь хүдэлмэри тодорхойлогдоно. Мүн бригадын гэшүүдэй салингынь адляар түлэгдэдэг болоо. Бригадын ажалыень иигэжэ эмхидхээд байхада модо отололго таллуулга хоёрой хоорондо таһалдал гарахаяа болёо.

Леспромхозоймнай модо бэлэдхэлэй Брянска пунктда комплексно бригаданууд эмхидхэгдэһээр үнинэй. Тэдэ бригаданууд отологдоһон модые гэшүүһэтэй зандань таллуулха түрүү арга шадамараар хэрэглэнэ. Тэрэнэй ашаар модон дээдэ складта механизированнэ аргаар гэшүүһэнһээ сэбэрлэгдэнэ. Эндэ мастер нүхэр Кравцов модо таллуулгые бүри һайнаар эмхидхэжэ шадаа. Бензинээр хүдэлдэг «Дружба» гэжэ хюрөөгөөр модо ехээр отологшод үзүүрынь имагтал хада өөдэнь шэглүүлжэ модоёо унагаана. Тиигэжэ, трактор модые үзүүрһаань шагтагалаад шэрэхэдээ бүтээсээ ехээр дээшэлүүлнэ. Һүүлэй үедэ мастерска участогуудайнгаа хүдэлмэриие шэнэ графигта оруулжа байнабди. Тэрэ графигаар ажаллахадаа бригаданууд ээлжээгээр амараад, участогайнгаа хүдэлмэриие нэгэшье үдэр байлганагүй.

Иигэжэ комплексно бригадануудые зүбөөр эмхидхээд, модошон, механизатор бүхэниие социалистическэ мүрысөөндэ эдэбхи ехэтэйгээр хабаадуулаад байхада ажалай бүтээсэ хараа байса дээшэлнэ. Жэшээнь, мастер нүхэр Кравцовой участогта 1955 оной декабрь һарада 54 хүн хүдэлмэрилдэг һаа, 1956 оной декабрьда 24 хүн хүдэлмэрилхэдөө, һураггүй ехэ хүдэлмэри хэдэг болоо. Модо отолжо, таллуулагшад ажалайнгаа бүтээсэ дунда зэргээр 10—13 процент дээшэлүүлээ.

Эдэ үдэрнүүдтэ леспромхозоймнай пункт, участок бүхэндэ социалистическэ мүрысөөн улам үргэдэжэ байна. Агуухэ Октябриин 40-дэхи ойн хүндэлэлдэ ажалай вахтада жагсаад, абаһан уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэжэ байһан хүнүүд улам олон болоно. Тэдэнэй тоодо модо шэрэдэг мастернууд нүхэд Аносов, Бурлаков; тракористнууд нүхэд Лапушинский, Семенас; модо тээгшэ Погорацкас болон бусад ороно. Тэдэнэр халаан бүхэнэйнгөө нормые 140—170 процент дүүргэжэ, модошодойнгоо дунда хүндэтэй болонхой.

Мүнөө леспромхозоймнай модошод I кварталайнгаа түсэбые муу бэшээр дүүргэжэ байна. Нүхэр Вставскиин хүтэлбэрилдэг Тамахтайн пунктын модошод январь һарада оронойнгоо ой модоной промышленностиин министерствын ба ВЦСПС-эй дамжуулгын Улаан туг, 10 мянган түхэриг мүнгэн шантайгаар абаа һэн. Бүхы арга боломжонуудаа һүүлэй үедэ тоолоод байхада модо шэрэхэ квартальна түсэбөө болзорһоонь урид дүүргэхэмнай лабтай болоо.

Зургаадахи табанжэлэй хоёрдохи жэлдэ иимэ зарим тэды амжалтатайгаар хүдэлмэрилжэ байбашье, ажал хэрэгтэмнай дутагдалнууд олон. Зарим механизмууд бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглагданагүй, хүдэлмэришэдэй гэр байранууд үсөөнөөр баригдана. Эдэ дутагдалнуудые түргөөр усадхаха хэмжээнүүд абтажа байнхай.

Е. Тугутов, Шулуутайн леспромхозой директор.

КИНО

РЕВОЛЮЦИИН БААТАР ТУХАЙ КИНОФИЛЬМ

...арад зоноо хаанта хархис засаг..., харанхы мүнхаг капиталист...д болон помещигүүдһээ, баяд ...һоо сүлөөлхын түлөө тэмсэлдэ ...наһаяа, улаан шуһанайнгаа ...шын дуһал хүрэтэр үгэһэн Фе...с Эдмундович Дзержинскиин ...байдал манай залуу үетэниис ...үжүүлхэ гайхамшаг жэшээ, ...ехэ һургуули болоно. Совет ...н агууехэ поэт Владимир Мая...скийн тэрээн тухай иигэжэ бэшэ... байгаа:

...нгээ байдал
тухай бододог
залуу хүбүүнэй
...эээ жэшээ абажа,
ажабайдалаа түхеэрхэбиб
...ажа байлтагүй
гээ һаань,
хэлэхэлби тэрээндэ:
...жаагыш,
нүхэр Дзержинскиие»

Манай республикада һаянай ха...гдажа байһан «Хара һалхин» ...э шэнэ фильм революциин эгэр...й хатуу зоригтой тэрэ баата...тэмсэлые харуулна.

1917 он. Контрреволюцитай, ха...н харатантай эсэшэ сусашагүй ...л ябуулжа, ехэ гэмтэл хохи...үзэһэн, тон хэсүү бэрхэшээлтэй ...һан юм. Тиибэшье манай арад ...волюциин харатан дайсадта эсэр...хатуу шанга тэмсэлээ минута ...шье зогсоогоогүй, Совет заса... улам ехээр бэхижүүлжэ, хүсэ ...лаа элсүүлэн арьбажуулжа ...а һэн. Аюулта орёо байдалтай ...доһон дээрэһээ. Советскэ ...тельствомнай Петроградһаа ...ада ерээ бэлэй. Ородой буржуйнартай, контрреволюцитай нэгэдэһэн бүхы дэлхэйн империализм һаяхан тогтоод байһан совет гүрэндэ эсэргүү, харата муухай гүрдэлгэ хардалга, нюуса үгэсөөнүүдые хэһээр байһан юм.

Совет гүрэндэ эсэргүү буһалгаа хэхэ түсэбтэй бэшэг гадаадын ээрхэг түримхэйнэрэй нюуса тагнуулшанайда, хорото муухай контрреволюционерэй байрада холоһоо ерэһэн байгаа. Тэрэ түсэбые контрреволюционер Шредертэ барюулха ёһотой байһан, сэбэрхэн шарайтай нэгэ эхэнэр ойлгомторгүй мүнөөхи бэшэгээ үйлсэдэ, извозчигто мүнгэ түлэхэ үедөө газарта унагаажархина. Тэрэ бэшэгынь залуу хүдэлмэришэн—эхэнэр Вера Иволгинагай, Улаан Сэрэгтэ ябаһан Ковалёвой гарта оробо. Тэдэнэр тэрэ бэшэгыень Бүхэроссийска Онсо Комиссида (ВЧК), тэрээнэй түрүүлэгшэ Дзержинскидэ асаржа тушааба.

Шэнэ кинокартина энээгээр эхилнэ. Тус фильм түрүүшын үзэгдэлнүүдһээ хойшо хүн зоной һанаа сэдьхэл хүдэлгэжэ эхилнэ. Зүүнэй үзэл баримталдаг эсернүүд буһалгаа хэжэ, дайн байлдаа дахин үүдхэхын түлөө Германиин посол Мирбах гэгшые алаба гэһэн мэдээсэл Дзержинскидэ дуулгагдана. Тэрэ үедэнь Россин Федерациин түрүүшын Конституциие баталан абаха ёһотой Соведүүдэй V съезд боложо байба. Мирбахые алаһан хүниие арестовалха, тэрэ буһалгааень дараха хэрэгтэй байгаа. Дзержинский съездын президиумдэ һуужа байһанаа гараад, өөрынгөө хоёр нүхэдые—Ковалев, Лемах гэгшэдые дахуулжа, эсернүүдэй штабта буу зэбсэггүйгөөр сэхэ ошоһон юм.

Иимэ эрэлхэг зоригто, шэн габьяата ябадалаа илалта түгэлдэрөөр дүүргэхын тула өөһэдынгөө хэрэг зорилгын үнэн зүб байһандань ямар ехээр этигэхэ ёһотой байгааб! Нүхэр Дзержинский зүүнэй эсернүүдтэ мэхэлэгдэһэн жиирэй солдадууд, таряашадта большевик ёһоной үнэн зүб бодол ойлгуулжа шадана. Бүхы оронойнгоо арад зонһоо, бүхы партиһаа дэмжэлгэтэй тэдэ коммунистнууд зэбсэгтэ буһалгаашадые нуга даран номгоодхоно.

Эсернүүдэй штабта нүхэр Дзержинскиин ороод байхые харуулһан үзэгдэлнүүд тус фильм соо хүн зоной сэдьхэл хүдэлгэмэ шадамараар тааруулагданхай. Артист В. Емельянов Дзержинскиие тон бэрхээр, тодо хурсаар харуулжа шадаа. Хүн зондо энхэргэн, һайн һайхан һанаатай тэрээнэй хурса нюдэн арад зонтойгоо хөөрэлдэжэ байһан газарнуудтань илангаяа һайнаар харуулагдана. Тэрэшэлэн революциин дайсадтай, хари гүрэнэй шпионуудтай хөөрэлдэжэ байхадаа Дзержинскиин ямар хатуу зоригтой, ямар һүбэлгэн ухаатай байһаниинь элеэр үзэгдэнэ.

Феликс Дзержинскиин гүрэнэй, партийна элдэб тушаалда байхань фильм соо харуулагдана. Дзержинский ВЧК-гэй түрүүлэгшэ байха зуураа, Харгы замай нарком, Бүхэроссийска Арадай Ажахын Соведэй (ВСНХ-гэй) түрүүлэгшээр хүдэлһэниинь мэдээжэ. Ямаршье тушаал зэргэдэ ябахадаа Дзержинский арад зонтойгоо, жиирэй хүнүүдтэй, хүдэлмэришэдтэй таһаршагүй холбоотой байдаг байгаа. «Би эдэ хүнүүдтэй сугтаа ябаһандаа, тэдэнэртэй үдэр бүри уулзадаг, харалсадаг байһандаа омогорхоноб. Тэдэнэртэй сугтаа тон ехэ зоболон гасалан үзэһэнөө баһал ойлгожо мэдэржэ ябадагби»—гэжэ Дзержинский түрмэдэ байхадаа бэшэһэн юм.

Агуухэ Ленинэй үзэл дахаһан большевик ёһоной ажал-ябуулагшын зан абари, түхэл шарай эгээл тиимэ байдаг. Энэ кинокартиные зохёоһон сценарист Н. Погодин, режиссер М. Калатозов, оператор М. Магидсон гэгшэд Ф. Дзержинскиин шэнжэ шанарые этигэмэ хурсаар харуулжа шадаа. Жэшээнь, түмэр замайнгаа транспортые хүгжөөхын тула гурбан жэл соо хаанта Россие ахижа гараха зорилго Феликс Эдмундович урдаа табяад, эршэмтэй шангаар бэелүүлжэ байһаниинь фильм соо харагдана.

Арад зонойнгоо зол жаргалай түлөө тэмсэлдэ ами наһаяа сүм үгэхэ гэдэг гансал хүсэлтэй, үнэхөөрөө пролетар ёһоной энэрхы һайхан үзэлтэй байһан гэжэ Феликс Дзержинскиин зан абаринь зүбөөр харуулагдана. Бүри 1909 ондо Дзержинский өөрынгөө түрэлхидтэ иигэжэ бэшэһэн байгаа: «Би өөрынгөө энхэрэл инаглалаар бүхы хүн түрэлтэниие дулаасуулһайб, тэдэниие мүнөө үеын байдалай муу муухай зүйлнүүдһээ сэбэрлэһэйб гэжэ һанадагби».

Гайхамшаг революционерэй ажал-ябуулгын энэ талань тус фильм соо шадажа харуулагдаа. Гүрэнэй харюусалгатай хэрэг ябуулганuудые эрхилжэ байха үедөө, Дзержинский харгалзалгагүй үлэһэн үнэшэн үхибүүдэй хуби заяан тушаа ехээр һанаагаа зободог байгаа. М. И. Калининтай телефоноор хөөрэлдэхэдөө энээн тухайда Дзержинский иигэжэ хэлэнэ: «Уһанда шэнгэжэ байһан үхибүүгээ эхэнь харахадаа тэрэнэй хойноһоо яажа оролтойб. Тэрээн шэнгеэр лэ эдэ үхибүүдтэ туһалха гэжэ эрмэлзэхэ ёһотойбди».

Эхэ эсэгэгүй боложо зэрлигшэһэн үхибүүдэй байрладаг байһан газарые—гэрэй оёорнууд, оройнуудые кино аппарат манда харуулна. Эдэ үхибүүдые толгойлон ударидадаг Баландин (тэрэнэй ролиие артист Г. Юматов һайнаар наадана). Дзержинскиин орожо ерэхэдэ, үхибүүдэйнгээ гарта хутага барюулна. Тэндэһээ амиды гарахын аргагүй гэжэ һанахаар болоно. Тиибэшье Дзержинскиин түбшэн амгалан шарай тэдэ үхибүүдэй зүрхэ сэдьхэлые эзэлһэн байна. Феликс манда эсэгэ мэтэ энхэргэнээр хандана, шэнэ байдал эхилхые уряална гэжэ тэдэнэр үнэн сэдьхэлһээ ойлгобо. Удаашьегүй Баландин, Виноградов, Лунашин түрүүтэй тэдэ үхибүүд оронойнгоо шэнэ барилгада ошоод хүдэлмэрилжэ байхыень харанабди.

ВСНХ-гэй түрүүлэгшын тушаалда байхадаа Феликс Дзержинскиин эрхилһэн ажал хэрэгүүдые тус фильмын авторнууд тодорхойгоор харуулаа. Мүн тэрэшэлэн парти доторхи эсэргүү талынхидтай тэмсэһэн тэмсэлынь баһал һайнаар харуулагдана. Ороноо индустриализацилха хэрэгые хойшонь татаха гэжэ троцкистнууд, зиновьевецууд али болохоор оролдоһон байха юм. Пятаков гэгшэ ВСНХ дотор хорото ябуулга хэдэг байба. Дзержинский Донбасс, Югосталь ошожо, тэндэ эшээлһэн дайсадай хорото ябуулгануудые элишэлһэн юм. Тэдэ дайсад тэндэ Дзержинскиин эльгээһэн этигэмжэтэдые—Вера Иволгинае, үншэн үхибүүдые газаашалан доромжолно, парткомой секретарь Климовые үгы хэхэ һэдэлгэ гаргана. Тиибэшье һаань, тэдэ дайсадай хорото ябуулгануудые эрид шууд элирүүлэн, хатуу хэһээлтэдэ оруулһан байна.

Революциин дайсад Шредер (артист Н. Грищенко), Пятаков, О. Жаров) Локкарт (А. Попов) гэгшэд энэ фильм соо яһала һайнаар харуулагданхай.

Олохон кинофильмнүүдтэ наадажа, манда танил болоһон артист А. Ларионова эрэлхэг зоригтой зулгы зохид зантай, эдир залуу коммунистые мартагдашагүй һайнаар харуулжа шадаа.

Артист С. Лукьянов энэ фильм соо хаа-яа үзэгдэбэшье зан абаряараа хүнэй зүрхэ сэдьхэл эзэлмэ шахтёрые шадамараар харуулба.

Тус кинокартинын түгэсхэлдэ Ф. Дзержинский иигэжэ хэлэнэ. «Манай нангин зорилго—коммунизм болоно. Нүхэд, коммунизмын гайхамшаг одоной хэрбээ мүнөө хүн түрэлтэниие гэрэлтүүлжэ байгаагүй һаань, дэлхэй дээрэ амиды ябаһанай хэрэггүй бэлэй! Коммунизмын илахын түлөө ажаһууха, хэрэг бүтээхэ, тэмсэхэ гээшэ эгээл ехэ зол жаргал мүн!». Эдэ үгэнүүдыень манай советскэ хүн бүхэн омогтойгоор дабтан хэлэжэ ябахал.

Н. ДАМПИЛОВ.

Мархайн аша Тархай

Амаршалга

Сайн, Тархай Марханч! «Бурят-Монголой үнэн» газетэдэ ажалла ороод, хурса гуурһаяа халзуулжа, хошон үгэеэ долгиуулжа эхилһэнтэйтнай дашарамдуулан, Байгал далайн баруун бэедэ, «Усть-Ордын үнэн» газетын хүдэлмэрилэгшэдэй зүгһөө Таниие амаршалжа, баруун гарыетнай бахим баринаб.

Тархай Марханч! Эндэ тэндэ дайралдадаг хундуулхэй юумэнүүдые хадхан шүбгэдэһэн хоёр шулэг Тандаа эльгээбэб. Өөрынгөө булан соо гаргаха бээз гэжэ найданаб.

Амаршалагша К. Ильин.

Залуу байһан „зэмэтэйдээ"

Хүрэжэ ерэбэ залуу багша
Хүдөөгэй дунда һургуулида.
Түрүүшын жэлдэ бэрхэтэй агша,
Түрүүшынхеэ багшалхада.

«Һаяхан ерэһэн мэргэжэлтэндэ
Һайнаар хандагшабди эндэ», —
Бариба директор гарыень,
Баясулба багшые үгэнүүдынь,

Ерэһэнһээ хойшо багша
Ехэл сүлөөгүй болобо.
Дадал багатай багшые
Даалгабаринууд дараба:
Хоёр кружок хүтэлнэ,
Ходол лекци уншана.

Зүжэг табина... Унтаашьегүйдөө,
Зүүдэндээшье сүлөөгүй хододоо.
Зублөөн дээрэ элидхэлшье хэнэ.
Зүгөөр хэшээлдээ бэлдэнгүй
ерэнэ...

***

Зарим һургуулида ингэжэ
Залуу багшые «дэмжэдэг».

Гоёхон гэр, горигүйхэн ажал тухай хөөрөөн

Айлай дунда добо дээрэ
Аяар холоһоо харагдадаг
Хоёр дабхар гоё гэгшын
Колхозой правлениин гэр.

Шэрдэмэл ногоон хушалтатай
Шэнэ һонин хэрэлсытэй:
Уран дархашуул шадалаараа
Оролдожо бүтээгээ.

Доодо дабхартань гэхэдэ
Долоон ондоо таһалга,
Ахалагша бухгалтер тэндэ,
Алад саана — орлогшонь.

Бригадир, завхоз гэхэшэлэн
Бусад «ноёд һайдууд»
Баггүй олон юм шуу даа
Багахан энэ колхоздо.

Үндэр дээдэ дабхарта
Өөрөө Аюевич аалладаг.
Түрүүлэгшын үүдэн харуултай—
Түргэн түхэр секретарьтай.

Министр гү, бэшэ гү—
Мэдэхэгүйш түрүүшынхеэ.
Өөдэгүйхэн хэрэгтэйшье һаа,
Үдэрөө барахаш үүдэндэнь...

Гансал юундэшьеб аюевичтан
Гасаланта байдалда оронхой—
Аймаг соохи колхозуудһаа
Аяар холо гээгдэнхэй.

Ким Ильин.

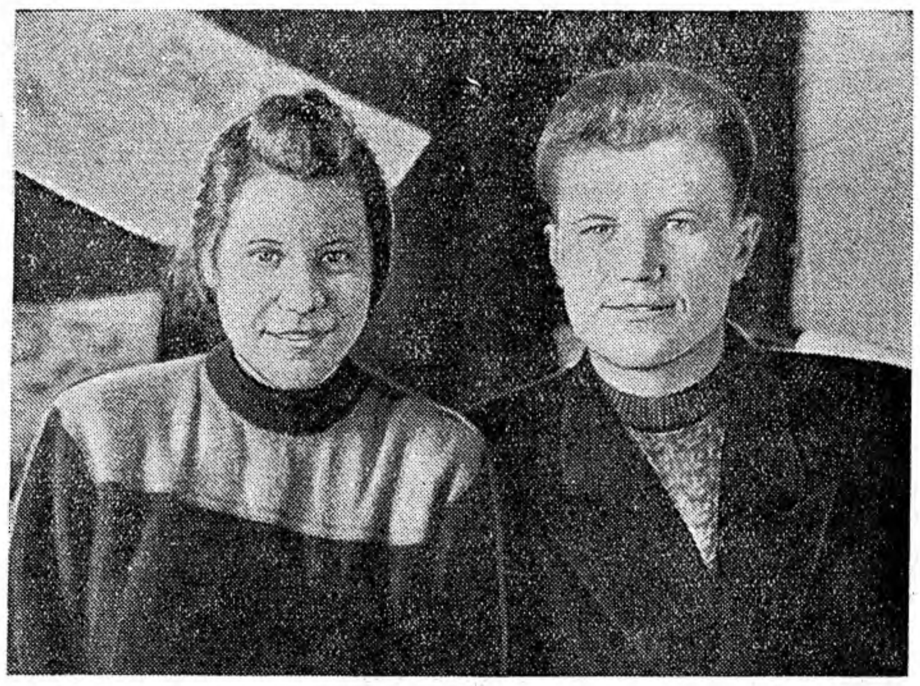

Ороной зүүн зүгтэхи барилгануудта хабаадаха гэһэн парти, правительствын уряае хүлээн абаһан комсомолшууд болон залуушуул манай республикада үнгэргэгшэ жэлдэ олоороо ерэһэн юм. Смоленскэ областьһоо ерэгшэдэй нэгэ зариманиинь мүнөө шэнэ барилгануудта орожо байна. Петр, Тамара Николаевтанай түлэдэ шэнэ байра үгтөө.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Тамара, Петр Николаевтан харуулагдана. Ф. Сорониной фото.

ЗАИГРАЙН АЙМАГТА

СЕМИНАР ҮНГЭРГЭГДЭБЭ

КПСС-эй айком МТС, колхозуудай партийна организацинуудай секретарьнарай семинар үнгэргэбэ.

Семинарта хабаадагшад «Хүдөө ажахын культурануудай ургасые яажа дээшэлүүлхэб?», «Залуушуулые хүмүүжүүлгэ тухай» гэһэн темэнүүдээр лекци шагнаа.

Тэрэшэлэн семинарта хабаадагшад өөһэдынгөө дүй дүршэл тухай хөөрэлдөө. Жэшээлхэдэ, Хрущевой нэрэмжэтэ колхозой партийна организациин секретарь М. Синявин, «Улаан Эрхирик» колхозой нэгэдэхи тарян ажалай бригадын бригадир Д-Н. Дамбиев гэгшэд үгэ хэлэһэн байна.

ШЭНЭ ЗҮЖЭГ

Аймагай Культурын байшангай ураһайханай самодеятельностиин коллектив Глебовэй «Дайсад» гэһэн зүжэг өөһэдынгөө сцена дээрэ һаяхан табиба. Ажалшад энээниинь ехэтэ һонирхожо хараһан, һайшааһан байна.

ТРАКТОРИСТЫН МЭРГЭЖЭЛ ШУДАЛНА

Үнэгэтэйн дунда һургуулиин һурагшад һуралсалайнгаа хажуугаар мэргэжэл олохые оролдоно. Жэшээнь, 26 һурагша дизельнэ тракторай частьнуудые мүнөө шудалжа байна. Үнгэргэгшэ жэлдэ түс һургуулиин 5 һурагша трактористын мэргэжэлтэй болоо һэн.

А. Шергина.

Хүндэ ашаанай азарганууд абтаба

Хүндэ ашаа шэрэдэг 4 азарга байгша оной февраль һарада Владимирска областьһоо манай Бурят-Монголдохи «Заготживконтородо» абтаба.

Мүнөө эдэ азарганууд Байкало-Кударын аймагай Калининай, Ленинэй, Прибайкальска аймагай Молотовой, Зэдын аймагай Борьёогой Сталинай нэрэмжэтэ колхозууд худалдажа абаһан байна.

Б. Цыренов.

Алексей БАДАЕВ

Ээлжээнһээ гадуур нэгэ наряд

Баглагар набшаһанай хоорондуур
арайхан
Бүүдэгэр туяагаа һара эльгээнэ.
Сэлгеэхэн үдэшэлэн сэнгэхэдэ
һайхан
Садай хүүеэн соо. Далайһаа
нэбшээлнэ.
Хоёрхон хүнүүд харанхы аллейдэ
Хойшо урагшаа хүтэрэлдэн
гэшхэлнэ.
Саанань залуушуул эрьелдэнэ
вальсада,
Сарюун аялгань зурхэ шэмхэнэ.
Хамтын сэнгэлгэһээ эдэнэр холол
даа.
Хоюулан жаргалай дали дээр
ниидэнэ.
Хахасалгын болзор ушаргүй
мартагдаа—
Хоюулан юушьеб аргаахан
шэбэнэлдэнэ.
«Үглөөдэр уулзатараа!»—гээд гэнтэ
гүйшэбэ,
Үдэшөөгүйдөө басагаа хүбүүн
гэмшэнэр.
Һанаа алдаад нүгөөдэнь үлэшэбэ.
Һарын туяан дор пулаадаараа
дэбиһээр.
...Үглөө үдэшэнь хэлсэһэн газартаа
Үнөөхи басаган гайханги гэшхэлнэ.
Харин нүгөөдэнь хамууртай гартаа
Казармынгаа шалые нэтэрүүгээр
шударна.

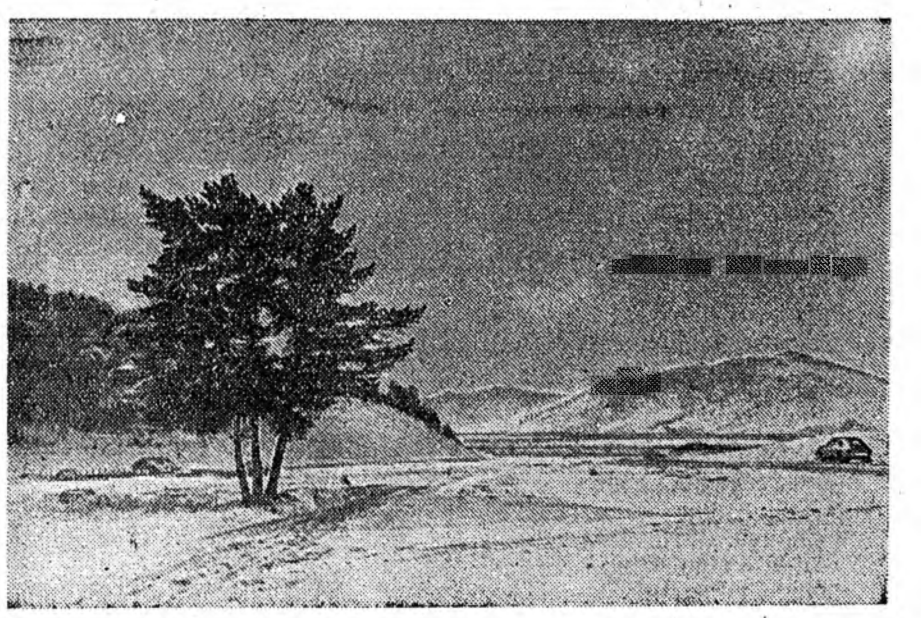

САЯНТА ТЭЭШЭ. А. Мантаевай фотоэтюд.

УЛАСХООРОНДЫН ШЭНЖЭЛЭ

Австралиин түб хото Канберра городто «Зүүн Урда Азиин договорой организациин» (СЕАТО) соведэй жэл бүри болодог гурбадахи сесси боложо дүүрөө.

Энэ сэрэгэй бүлэглэл тогтоогдоһоор хоёр жэлһээ үлүү боложо байна. Американ, Англиин болон Францийн империалистнууд Зүүн Урда Азиин арадуудай национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөе дарахын тулада СЕАТО гээшые байгуулаа юм. Мүн СССР болон Хитадай Арадай Республикада эсэргүү сэрэгэй бэлэдхэлдэ Азиин арадуудые хабаадуулха гэһэн зорилго табигдаһан байгаа. Империалистнууд өөһэдөө хэлэхэдээ, СЕАТО гээшэ «коммунистическэ аюул» гэдэгтэй тэмсэхеэ байгуулагдаһан юм гэжэ соносхоо бэлэй.

Гэбэшье, Азиин Зүүн Урда зүгтэ байдаг оронуудай олонхинь, СЕАТО-гэй бодото дээрээ хархис үүргэ дүүргэхээр тогтоогдоһые тэрэ дороо ойлгожо, империалистнуудай мэхэдэ ороогүй. Азиин оройдоол гурбан гүрэнүүд — Филиппин, Пакистан, Таиланд энэ бүлэглэлдэ ороһон байна. Тиихэдэ, США, Англи, Франци, Австрали, Шэнэ Зеланди гэгшэд мүн лэ энэ бүлэглэлдэ оронхой. Азиин бусад оронуудые энэ бүлэглэлдэ оруулха гэжэ Американ дипломадууд байха шадалаараа оролдоошье һаань, энээнһээнь ямаршье үрэ гараагүй һэн. Гэбэшье, Даллес СЕАТО-гэй гэшүүдые олон болгохо гэжэ бүхы шадалаараа оролдоһоор. Тусхайлан хэлэбэл, Даллес Урда Вьетнамые, Бирмые болон Цейлониие СЕАТО-да оруулха гэжэ оролдоно. Теэд эдэ гүрэнүүд СЕАТО-да орохоо арсаа.

СЕАТО-гэй Соведэй мүнөө болоһон сессидэ энэ бүлэглэлдэ ородог бүхы 8 гүрэнэй түлөөлэгшэд суглараа. Гэбэшье, тэдэнэйшье дунда арсалдаан болоно. Холбоото Штадууд сэрэгэй дан ехэ гаргаша биднэдэ ашана гэжэ энэ бүлэглэлэй гэшүүд дураа гутана. Гадна, Хитадай Арадай Республикатай һайн харилсаатай болохо һэмди гэжэ түбхын түрүүн Англи болон бусад гүрэнүүд хэлэдэг болонхой. Энээндэнь США дурагүй. Зүүн Урда Азиин оронуудай арадууд энэ сэрэгэй бүлэглэлһөө Азиин гүрэнүүд гараха ёһотой гэһэн эрилтэ табина.

Илангаяа Таиландын арад зон СЕАТО-һаа гарахын түлөө айхабтар эдэбхитэйгээр тэмсэнэ. Таиландын экономикые болон сэрэгэй хэрэгые СЕАТО-гоор дамжуулан мэдэлдээ абаха гэжэ империалистнуудай оролдоходонь, илангаяа ехээр арад дураа гутана. Нээрээшье, Таиланд саашадаа СЕАТО-да байгаа һаа, Америкын колони болошохо аюулда ороод байна.

СЕАТО-гэй соведэй мүнөөнэй сессидэ ондоо хүн оруулагдаагүй. Гэбэшье, гол түлэб зэбсэгтэ хүсэнүүдээ улам хүсэтэй болгохо гэһэн асуудалые тэдэнэр зүбшэн хэлсээ гэжэ хэблэлдэ толилогдоһон дээсэлһээ харагдана. Мүн зарим оронуудай эрхэ сүлөөтэ лохо ябадалда һаад ушар зорилгоор хэмжээ абаха гэжэ дэнэр хөөрэлдөө. Тэрэшэлэн станай, Таиландын, Филип газарта атомна буугаар зэбс дэһэн тусхай сэрэгые байрал гэжэ «тон нюусаар хэлсэгдээ» мүн хэблэл мэдээсээ.

Эдэ бүгэдэ муухай хэрэг сагааруулхын тулада, «ком стическэ оронуудай хорото гаһаа һэргымжэлэн эдэ хэ нүүд абтаба» гэжэ тэдэнэр у хидаал адли хардалга хэнэ.

Гэбэшье, Азиин эб найрам хүсэгшэ арадууд энэ хардал үнэншэнэгүй. Энэ бүлэглэлэй бэрилэгшэд «коммунист аюултай» тэмсэнэбди гэжэ ш дурдаад, Зүүн Урда Азиин ор дые мэдэлдээ оруулха гэжэ дожо байһан тухайнь И «Индиан экспресс» газетэ бэ

Газетын иигэжэ бэшэһэнэ байһые юун гэршэлнэб г СЕАТО-гэй соведэй нюуса зүб дээрэ Азиин хэдэн оронуудай, хайлан хэлэбэл, Индонезиин тоодын хэрэгүүдтэ оролсохо түсэб зохёогдоо.

Индонезиин правительство зидент Сукарно Индонезиин даанхай байдалые бэхижүүлх рилгоор хэдэн хэмжээнүүдые хан абаа. Тиихэдэнь США-гэ сагаархид ехээр сухалдаа. И гаяа правительствода орон роо хүндэтэй коммунистическэ тиин түлөөлэгшэнэрые хабаа ха гэһэн түсэбые президент С ный һаяхан зохёоходо, тэдэнэ ри галзуурһан байна. «Нью Таймс», «Нью-Йорк Геральд бюн» гэжэ Америкын газетэ Индонезидэ Сукарнын түс ёһоор «коммунизмын журам» тоогдохонь гэжэ байжа хашха даа. Тэрээнһээ гадна, Амери хид Индонезиин доторой ха этэгээдүүдые ехээр дэмжээ. гэжэ мартын түрүүшын ха Индонезиин хэдэн нютагуудта, лебес арал дээрэ, Суматрын зүгтэнь болон дундань, Бо аралай урда зүгтэ, мүн бусад тагуудта хархис этэгээдүүд сэ хүсөөр засагые гартаа абаад ба

Индонезиин арадта иимэ аюулай тохёолдоод байхада, зидент Сукарно дары түргэн жээнүүдые абаа. Президент карно мартын 14-дэ бүхы заса өөрынгөө гарта абаад, орон сэрэгэй байдалтай болобо гэжэ носхоһон байна.

Индонезиин бүхы түрүү ху президент Сукарные дэмжэжэ, периалистическэ дарлалтын гэнжые хүзүүндээ дахин тохуу гүйн тулада хүсэеэ нэгэдүү байна гэжэ Индонезиһээ абт һүүлшын мэдээсэлнүүдһээ хара на.

Н. Чигир

Г. К. ЖУКОВ БЕРЛИНҺЭЭ МОСКВА МОРДОБО

БЕРЛИН, мартын 16. (ТАСС). СССР-эй Оборонын министр Советскэ Союзай Маршал Г. К. Жуков мүнөөдэр Берлинһээ Москва мордобо. ГДР-эй газар дээрэ советскэ сэрэгүүдэй саг зуура байлгада хамаатай асуудалнуудаар Советскэ Социалистическэ Республиканудай Союзай правительствын болон Германска Демократическа Республикын правительствын хоорондо болоһон хөөрэлдөөндэ, хэлсээ баталалгада тэрэ хабаадаһан байгаа.

ГДР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшын орлогшо, национальна оборонын министр генерал- ковник В. Штоф, гадаадын х гүүдэй министрын нэгэдэхи ор шо статс-секретарь Г. Хак ГДР-эй национальна оборонын нистрын нэгэдэхи орлогшо г рал-майор Ф. Диккель болон б тусхай тушаалта хүнүүд Г. К. ковые аэродром дээрэһээ мо хуулаа.

ГДР-тэ байдаг СССР-эй по Г. М. Пушкин, Германидахи ветскэ бүлэг сэрэгүүдые кома лагша Советскэ Союзай Мар А. А. Гречко Г. К. Жуковые дохуулалсаа.

ООН-эй зэбсэгтэ хүсэнүүд эблэрэлгээр тогтоогдоһон хилэ шадар абаашагдажа бай

КАИР, мартын 16. (ТАСС). ООН-эй генеральна секретариин орлогшо Ральф Банч, ООН-эй тусхай зэбсэгтэ хүсэнүүдые командалагша Бэрнс Египедэй командованиин түлөөлэгшэ генерал Амин Хильми гэгшэтэй үсэгэлдэр Газада уулзаа. Хэблэлэй мэдээсэһэнэй ёһоор, Газа шадарай нютагай Египедэй захиргаанай мэдэлдэ ороһон дээрэһээ ООН-эй сэрэгүүдэй байрлаха газар тухай асуудал энэ уулзалгын үедэ зүбшэн хэлсэгдэһэн байна.

Египет Израиль хоёрой хоорондо тогтоогдоһон демаркационно хилые зубшан ООН-эй тусхай сэгтэ хүсэнүүд байрлаха ёһ гэһэн хэлсээн баталагдаа гээд лэл мэдээсэнэ. Демаркационно лэ шадар ООН-эй тусхай зэбс хүсэнүүд хоёр үдэрэй турша хүсэдөөр абаашагдаха юм гэжэ зетэнүүд бэшэнэ.

Газа шадарһаа ООН-эй сэрэ дэй эблэрэлгээр тогтоогдоһон тээшэ абаашалга эхилээ. Браз ска сэрэгүүд Эль-Ариштахи аэ ромые Египедэй засагаарх дамжуулан үгөө гэжэ «Аль-Ахр газетэ мэдээсэнэ.

Индонезиин правительствые байгуулха тушаа

ДЖАКАРТА, мартын 16. (ТАСС). Национальна партиин түрүүлэгшэ Сувирьо гэгшэдэ шэнэ кабинет байгуулхыень президент Сукарно үсэгэлдэр даалгаа гэжэ мэдээсэгдээ һэн. Сувирьо президентын дурадхалые зүбшөөгөөд, гүрэнэйнгээ болон наһыенгаа аша туһада таарууаар энэ зорилго амжалтатайгаар дүүргэхэ хэрэгтэймни туһалыт гэһэн уряатайгаар бүхы литическэ хүсэнүүдтэ ханда байна.

Мүн энэ үдэр президент Су но сэрэгэй зүблөөн дээрэ үгэ лээ. Сэрэгэй округуудые кома лагшанар, Индонезиин зэбсэгтэ сэнүүдэй хүтэлбэрилэгшэд лөөндэ хабаадаһан байна.

Редакторай түлөө С. БАДМ

Мэргэжэлтэдэй зүбшэл

Һайшаалтай арга

(Үһа халааха, тэжээл шанахаһаа гадна, кормозапарнигай ууралаар малайнгаа байрые дулаасуулдаг болоһон Хорин аймагай „Улаан-Одон" колхозой дүршэлһөө)

Һая болотор Хорин МТС-эй харьяата колхозуудай гахайн фермэнүүдтэ кормозапарнигууд тон муугаар, ашаг багатайгаар хэрэглэгдэдэг байһан юм. Жэшээлхэдэ, «Путь Сталина» колхоздо үсөөхэн гахайнуудай эдихэ тэжээлые шанахын тулада «ЗК-05» гэжэ кормозапарник оройдоол час соо хүдэлгэгдэдэг байгаа. Зүгөөр, агрегадые хүдэлгэхын урда тээ хэдэн час соо бэлэдхэлэй хүдэлмэри—уһа зөөжэ котел руу эюулхэ, түлеэ бэлдэхэ, котелой доро гал түлихэ, уһаяа буслатарнь халааха гэхэ мэтын хүдэлмэри хэхэ хэрэгтэй байдаг һэн. Ингэжэ үсөөн гахайда тэжээл шанахын тула хэдэн час соо хүдэлгэгдэдэг байгаа. Тэрэнһээ гадна, саг үргэлжэ түлигдэдэггүй байрада кормозапарник тодхоо һаа, хүргэжэрхихэгүйн тулада зосоонь үлэһэн уһые үдэр бүри адхажа байха хэрэгтэй болодог. Энээн дээрэһээ боложо гахайн фермэнүүдтэ кормозапарник хэрэглэхэдэ элдэб бэрхэшээлнүүд тохёолдодог байгаа. Хайша хэрэгээр хандабал кормозапарнигайнгаа котёл соо уһа хүргэжэрхихэ аюул али олон дайралдадаг. Жэшээлхэдэ, энэ колхоздо нэгэ шэнэ кормозапарник гурбадахи үдэрөө хүдэлгэгдэжэ байтараа уһаниинь хүргэгдэшэжэ, эбдэршэһэн байна.

Мүн тэрэшэлэн Хрущевой нэрэмжэтэ колхозой гахайн фермэдэ тодхогдоһон «ЗК-0,2» маркын кормозапарник ингэжэ гарһаа гаргагдаһан юм.

Харин мүнөө «Улаан-Одон» колхозойхид гахайнгаа фермэдэ кормозапарнигые шадамараар хэрэглэжэ, урданайхидаа адляар зобохоёо болёо. Үнгэрэгшэ намартаа МТС-эй механизаторнууд кормозапарнигай байха газарта хүдаг малтажа, уһа зөөхэ ажал хүнгэдхэһэн байна. Тиигэжэ уһа зөөдэг тэргэ моритой нэгэ хүн ажалһаа сүлөөлэгдөө һэн. Тиигээд колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Цыбикжаповай дурадхалаар, механизаторнууд гахайн байрые «ЗК-0,5» маркын кормозапарнигай ууралаар дулаасуулха түхеэрэлтэ хэһэн байна. Энэ түхеэрэлтэ хайшан гээд хэгдэбэб гэхэдэ, кормозапарнигай котёлһоо уралай ябаха гурбан хоолой гаргагдажа, нэгэниинь тэжээл шанаха тогоондо, нүгөөдэ хоёрнь гахайн байрада оруулагдана. Потолокой доогуур татагдаһан хоёр хоолойгоор уурал гахайн байра дамжажа, сонхо доогуур гарагдаһан «Польза-3» гэжэ радиатораар халуугаа үгөөд, гэдэргээ тэхэржэ, мүн халаагдаад, дахин ошожо байдаг.

Энэ арга хэрэглэһэнэй ашаар гахайнгаа байрые дуратай саглаа дулаасуулжа, уһа халаажа, тэжээл шанажа байха аргатай болоһон. Тиигэжэ урданда оройдоол 1—2 час соо тэжээл шанахын тулада байха хэли үдэрөө барадаг байһан аад, мүнөө нэгэн доро гахайнгаа байрые дулаасуулдаг болоо. Эндэхи гахайшадай дүршэл дээрэһээ харахада гахайн байрые үдэшэ үглөөниинь 3—3 часай турша соол уураар дулаасуулхада таарамжатай байна.

Урдань кормозапарнигай ууралые хин талада табижа байхада үшөө нэгэ ниимэ дутагдалай гарадаг тухай хэлэнгүй гаража болохогүй. Юуб гэхэдэ, урдань кормозапарнигһаа гараһан уурал залгаа байһан гахайн байрада үүдээр дамжан орожо, зосоонь ехээр шиигтүүлдэг байгаа. Үбэлдөө поршоонхонуудтай гахайн байра бүтүүлэгдэжэ, ууралай орожо байхада агаарынь бүришье хүйдэрдэг, шииг нойтонһоо боложо нарай поршоонхонууд үбшэлдэг байгаа. Поршоонхонууд хүйтэ абажа үбшэлөөд үхэхэһөө гадна, тон муугаар, өөдэгүй һарнгуудаар түлхэжэдэг байһан юм. Харин мүнөө уурал хоолойгоор байдаг болоожо, нарай поршоонхотой гахайнуудай байра соо хуурайхан, дулаан байдаг болоһон.

Ингэжэ энэ колхозой гахайшадай хүдэлмэри ехээр хүнгэржэ хэрэглэгдэжэ, поршоонхонуудынь үбшэ гарзагүйгөөр түлхэжэдэг болоһон байна. Түрүүн кормозапарнигай ууралаар гахайн байра дулаасуулха гэхэдэ байлай этигэнгүй байһан ахалагша гахайшан нүхэр Сайфин мүнөө энэ аргые магтажа саданагүй.

— Урдань гахайнуудта тэжээлыень шанаха гэжэ хэдэн час үнгэрэдэг, хүйтэ абажа үбшэлэн поршоонхонуудаа эдэгээжэ, хул дээрэнь гаргаха гэжэ ятарая зободог байгаа һэн гэгшэ бибди! Кормозапарнигай хажууда бүхэли үдэрөө үнгэргөөд, гахайнгаа байрыешье сэбэрлэжэ заб тухамнай олдожо үгэдэггүй һэн,—гэжэ ахалагша гахайшан хөөрэнэ. — Тиихэдэ бури урда, кормозапарнигаа тодхоогүй байхадаа ехэ ехэ тогоонууд соо уһа халааха, тэжээл шанахадаа аяар хахад кубометр түлеэ галдадаг байһан аад, мүнөө кубометр түлеэнһээ һэшэгүй нэгэ хубиие галдана бди. Дэмы юу хэлэхэб, ажалаа ингэжэ онһожоруулаад байхада баһашье ондоохон байна даа.

Түл олоор абажа, гахайнуудаа түргэнөөр үдхэхын, тиигэжэ ажал багатайгаар гахайн тарган мяха ехээр абадаг болохын тулада гахайн фермэнүүдтэхи ажал ехэтэй хүдэлмэринүүдые али болохоор онһожоруулха, наукын түйлалтануудые болон түрүү дүй дүршэлые үргэнөөр, зоримгойгоор хэрэглэжэ болохо хэрэгтэй.

«Улаан-Одон» колхозойхидой дүй дүршэл тон һайшаалтай. Энэ аргые гансашье Хорин аймагта бэшэ, мүн Хэжэнгын колхозууд хэрэглэдэг болоожо байна.

В. Нестеров, Хорин МТС-эй механик.

И. Абзаев, БМАССР-эй Хүдөө ажахын министерствын инженер.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора 46-32, зам. редактора— 32-74, отв. секретаря —27-37, отделов: партийной жизни, сельского хозяйства—47-59, пропаганды и переводов—35-14, культуры и быта, промышленности —34-05, местной информации и писем—24-74, корректорская—32-67, бухгалтерия 37-32. Для междугородных переговоров —16.

Н 00376. Типография Министерства культуры Бурят-Монгольской АССР. Зак. № 13